Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...ССС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...й 1921 оной ...н 21-һээ гарана | № 213 (13927) | 1972 оной сентябриин 9, суббото | Сэн 2 мүнгэн

А. ДЭВИС МОСКВАДА

Американ олониитын мэдээжэ ажал ябуулагша, США-гай компартиин ЦК-гай гэшүүн Анджела Дэвис сентябриин 7-до совет космонавтнуудай айлшан болоо. Тэрэниие одон һүлдэтэ хотодо В. Николаева-Терешкова, Б. Волынов, В. Горбатко, Г. Шонин угтаба. А. Дэвистэ үхибүүд баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

Американ коммунисткада МГУ-гай хүндэтэ профессорэй диплом барюулгын баярай суглаан тэрэл үдэртөө болобо. А. Дэвисые, үдэшэжэ ерэлсэһэн американ коммунистнуудые амаршалхын тула, Ленинскэ хадануудтахи университедэй актова зал соо хоёр мянга шахуу студентнэр, аспирантнууд, багшанар суглараа.

МГУ-гай ректор, академик И. Г. Петровский айлшандаа хүндэтэ профессорэй диплом барюулха зуураа, нигэжэ мэдүүлээ: Та эрдэмтэ-философһоо гадна, мүн бэлигтэй бэрхэ багша байһан туладаа нимэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёһоороо хүртөөт, граждан эрхын түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлээрээ бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүдэй гайхал үүсхээт, — гэбэ.

— Эрдэм бэлигэй түб гуламта—Московско университедэй хүндэтэ профессор болохо гээшэ намда, американ коммунисткада, дээдэ зэргын зол мүн. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргые гансашье өөрөө бэшэ, мүн США-гай Коммунис партиин хүтэлбэриин үмэнэһөө, Америкын бүхы түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй үмэнэһөө абанаб. Намайе сүлөөлүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы нүлөө үзүүлһэн туһаламжынь түлөө бүхы совет хүнүүдтэ гүнзэгы баяр хүргэхые хүсэнэб, — гэжэ А. Дэвис хэлэбэ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ШЭНЭ ДҮРИМ

Манай коллектив ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгаяа дахин хаража үзэһэн юм. Хэрбээ урдань жэлэй түсэбһөө гадуур 2.000 тонно цемент үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалһан байбал, арга боломжоёо тодорхойлоод, тэрэнһээ һураггүй ехэ продукци гаргаха гэжэ шиидэа. Тингэжэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбһөө гадуур 4.000 тонно цемент үйлэдбэрилжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе угтаха гэһэн социалис уялга абтаба.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтооһон Ойн баярай тэмдэгтэ хүртэхын түлөө манай коллектив мүрысэнэ. Заводой дирекци, партком, завком энэ мүрысөөндэ шалгарагшадые урмашуулха, мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэмжээ хараалһан байгаа. Тэдэнэй хамтын шиидхэбэреэр заводой ойн хүндэлэлэй грамота байгуулагдаа.

Заводой үйлэдбэриин нэгэ гол, туһалбариин нэгэ цехэй коллективтэ энэ грамота барюулагдаха юм. Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй шэнэ дүрим байгша оной июль һара соо үнгэрэгдэһэн хүдэлмэришэдэй конференци дээрэ баталагдан абтаа.

Жэлэй туршада һайн үрэ дүн харуулһан, социалис мүрысөөндэ оло дахин шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн цехэй коллективтэ грамота мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болоо. Энэ мүнгэн шан һарын дүнгөөр барюулагдадаг шангһаа хоёр дахин ехэ байха. Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй үрэ дүн һара бүхэндэ согсологдоно. Мүрысөөндэ илагшад һүүлшын, 11 һарын үрэ дүнгөөр элирүүлэгдэхэ болоо.

Социалис мүрысөөнэй шэнэ дүримтэй заводой бүхы хүдэлмэришэд танилсаа. Энэ дүрим цехүүдтэ үлгэгдөө. Һарын үрэ дүн согсологдоно, түрүүлһэн цех элирүүлэгдэжэ, мүнгэн шанда хүртэнэ. Ойн хүндэлэлэй тэмдэгтэ, заводой Хүндэлэлэй грамотада хүртэхэ мүрысөөн цехүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрбэ.

Коллективнай абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байна. Жэлэй үнгэрһэн найма һарын үрэ дүн һайн. Хэрбээ 8 һарын түсэбэй ёһоор, 9 миллион 730 мянган түхэригэй продукци худалдаха байбал, бодото дээрээ 0 миллион 960 мянган түхэригэй продукци худалдагдаһан байна. 8 һарын түсэбһөө гадуур 3.611 тонно цемент үйлэдбэрилэгдөө. Август һарын даабари холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, ехэ продукци худалдаһанай, өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар 1972 ондо түсэбһөө гадуур 170 мянган түхэригэй ашаг олзо абтахаар, жэлэй түсэбһөө гадуур 250 мянган түхэригэй продукци наймаалхаар хараалагдаа. Энэ уялгаяа мүн лэ һайнаар дүүргэхэ байһандаа коллектив этигэнэ.

Цех бүхэн ойн хүндэлэлдэ социалис уялга абанхай. Үдэр ерэхэ бүри мүрысөөнэй эршэ шангадана гэхээр. Һара бүхэнэй үрэ дүнгүүдтэй бүхы коллектив, хүдэлмэришэн бүхэн танилсана. Һарын дүнгөөр мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн коллективүүд, хүдэлмэришэдэй нэрэ обог заводой хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэдэг. Ямар халаанай шалгаржа ябаһаниинь мүн лэ мэдээжэ болодог.

А. ЧЕРКЕС,
Тимлюйн цементын заводой түсэблэлгын таһагай ахалагша экономист.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭ ГЭЖЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Табан жэлэй даабарине болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ, технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаха зорилго нүүрһэ малтагшадай урда табигданхай. Манай шахтёрнууд энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргана. Энээниие үнгэрһэн 8 һарын үрэ дүн элирүүлнэ гэхээр.

8 һарын түсэбһөө гадуур 17 мянган тонно шулуу нүүрһэн малтагдаһан байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 25 мянган тонно ехэ нүүрһэн малтан абтаа. Мүнгэн дээрэ абажа тоолоходо, түсэбһөө гадуур 256 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абадаг Холбоолжоной уурхайн коллектив ехэ бүтээсэ туйлаба. Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 44 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтаа.

Шахтроуправлениин коллектив өөһэдынгөө зашшалта шахтёрнуудай һайндэртэ ажалай бэлэг бэлдэжэ, бүхы август соо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа гараа. Нүүрһэ малтадаг 3-дахи участогай коллектив август һарын даабариһаа гадуур 6 мянган тонно нүүрһэ малтан гаргаа. 4-дэхи участогай шахтёрнууд августын даабариһаа гадуур 1.850 тонно нүүрһэ малтаһан юм.

Шэнэ техникэ хэрэглэжэ, шахта, лавануудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэһэн байна. Шахтоуправлени бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарине үлүүлэн дүүргээ.

Манай коллектив СССР-эй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, жэлэй даабариһаа гадуур 15 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтаха гэжэ хараалһан. Энэ уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна. Экскаваторай машинистнууд П. В. Балалаешников, П. И. Коновалов урда мэтэ социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана.

Д. ЧИРКОВ,
Галуута-Нуурай шахтоуправлениин таһагай начальник.

ОРОНОЙ ХАРТААБХЫН ПОЛИ ДЭЭРЭҺЭЭ

Намар эхилээд, таряашад шамдана. Ороной колхозууд болон совхозууд сэлмэг час бүхэниие һамбаашалан, ургасаяа хаһа саг соонь гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахые оролдоно. «Хоёрдохи хилээмэнэй» полинууд дээрэ мотоорнуудай хүнхинөөн замханагүй. Ороной хартаабхын поли мүнөө жэлдэ 3,4 миллион гектарые эзэлэнхэй. Энээнэ суглуулжа абахын тула хартаабха хуряадаг 50 мянга шахуу комбайн, малтадаг 125 мянган машина ба бусад олон техникэ бэлдэгдээ. Оньһожоруулагдамал звенонуудтай хамта промышленна предприятинуудай олон мянган түлөөлэгшэд хартаабхын поли дээрэ ажаллалсана. Түрүүшын 300 мянган гектар хуряагдаад байна. Шэнэ ургасын хэдэн арбаад мянган тонно хартаабха тушаан абадаг пунктнуудта, городуудай ба хүдэлмэришэдэй тосхонуудай магазинуудта ороо.

(ТАСС).

СИБИРИИНХИДЭЙ ҮГЭ

Алтайн механизаторнууд таба миллион гектарай гурба миллиониинень хадаад байна. Хизаарай элеваторнууд хэдэн зуугаад мянган тонно таряа тушаажа абаба. Хуряалгын үдэр бүхэндэ габшагайгаар ажаллажа, монсогоршье орооһо гээнгүй, бүхы таряатаа хуряажа абаха гэһэн парти болон арадай уряада сибириинхид нигэжэ харюусана. Каменска — Алтайдахи орооһо таряа ехээр ургуулжа абадаг, эгээн томо район юм. Энэнь хуряалгын түб болонхой. Хуряалгада хабаадагшад хуряалгын ябаса тухай ТАСС-ай корреспондентнүүдтэ нигэжэ хөөрэбэ:

Л. И. ВОЛКОВ — комбайнер, КПСС-эй Алтайн крайкомой гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ 21 мянган центнер таряа сохижо тушаагаа һэм. Мүнөө жэлэй таряан хэбтэнги, тэрээнһээ гадна ехээр удааржа эдеэшэнэ. Бэрхэтэйшэг байна. Теэд, партиин крайкомой пленумһээ бусажа ерээд, ургасын түлөө онсо харюусалгатайгаа бүришье тодо һонороор мэдэрээб гэхэдэ болохо. Уларилан ушаруулһан бэрхэшээлнүүдые дабаха гэжэ оролдогдоно. Дурсагдаһан пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үгэ хэлээ һэн, — гэжэ Леонид Иванович хөөрэбэ.

Красноярскын машина бүтээгшэд «Сибиряк» гэжэ комбайн зорюуталан бүтээжэ намда барюулаа. Зарим оньһон хэрэтсэлнүүд тушаа минии ажаглалтанууд барандаа хараада абтаһан байна. Найдамтай машина. Крайкомой пленумһээ бусажа ерэһэн түрүүшынгээ үдэр 72 гектар таряа хадаа һэм. 300 гектарай орооһото ургамалнуудые хадаха гэһэн түрүүшынгээ уялга дүүргээб. Таряа сохихо хүдэлмэри угтажа байна.

Кулундада хүдэлмэрилдэг комбайнер П. Кошкинтой мүрысэнэб. Үдэр бүри мянган центнер таряа тушааха зорилготойб.

А. М. ТРИГУБ — Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

— 100 мянган центнер таряа худалдаха, орооһо таряанай талаар табан жэлэйнгээ түсэбые 1972 ондо хүсэлдүүлхэ зорилготойбди. Энэмнай дүүргэгдэхэл байха Зургаа мянган гектар шэниисэ таринхайбди. Һайн ургаса гараа — зарим участогуудай гектар бүриһөөнь 27 центнер абтана. Ешмээн ба обёос баһал һайнаар ургаа. Хүсэд хүрэхэ техникэ бии, транспорт ба хүдэлмэришэд баһал дутамаггүй. Манай колхоз Россин түбэй областьнуудһаа холо байдаг ааб даа. Теэд, манда техникэ болон хүнүүдые тэндэһээ эльгээгээ. Барнаулай ба бусад нютагуудай хүдэлмэришэд мүн лэ туһална. Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэн захяа үгэнүүд бидэнэр бүгэдые зоригжуулаа.

Е. Ё. ПАРФЕНОВ — партиин Каменска горкомой нэгэдэхи секретарь.

— Хаһа сагтаа ерэбэт. Таряа хуряалгын штабай суглаан боложо байна, — гэжэ Евгений Ерофеевич хэлэбэ.

Хүнүүдые элсүүлхэ, транспортын ба хуряалгын агрегадуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ, хуряалгын үедэхи мүрысөөнэй асуудалнуудые шиидхэхэ бүлэгтэй танилсуулба. Арбан минутын зүблөөндэ партиин горкомой бюрогой гэшүүд, районой эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, колхозууд, совхозуудта эльгээгдэһэн партийна ба комсомолой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд сугларанхай байба.

— Гүрэндөө 200 мянган тонно таряа худалдаха уялга манай район хуряалгын урдахана абаһан юм. Сохигдоһон түрүүшын таряан яһала һайн байба, тиигээдшье Леонид Ильич Брежневэй хабаадаһан партиин Алтайн крайкомой пленум дээрэ шэнэ тоо нэрлэхыемни — 215 мянган тонно таряа тушаахабди гэжэ үгээ үхыемни коммунистнууд гүйгаа һэн. Мүнөө шэнэ уялгаяашье үлүүлхээр шиидэнхэй байнабди. Арад бүгэдын анхарал оролдолго бидэнэй зориг бадаруулаа, — гэжэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь хэлэбэ.

Партиин 2 мянган гэшүүд таряа хуряалгада хабаадана. Колхозууд, совхозуудай бригадануудта партийна, партийно-комсомолой 83 бүлэг хүдэлнэ. Хэдэн зуун агитаторнууд полиин стануудта ошоо.

Н. КАРАСЕВ,
А. СЫРОВАТКИН.
(ТАСС).

Камень-на Оби,
Алтайн хизаар.

МОДОШОД МҮРЫСЭНЭ

...элидхэбэ. Жэлэй дүүрэтэр даабариһаа гадуур 12 мянган кубометр модо бэлдэхэ гэжэ хараалаа.

Ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэһэнэй, модо таллуулдаг трактораа 1,5 халаанда хүдэлгэжэ ехэ бүтээсэ туйлаһанай ашаар тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Туйлаһан амжалтаяа арьбадхаха, 50 жэлэй ойе шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ ажалайнгаа эршэ улам шангадхажа байна.

* * *

Худанай леспромхозой коллектив модо бэлдэхэ, шэрэхэ энэ жэлэй 9 һарын түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээ. Модошод жэлэй эхинһээ хойшо 172 мянган кубометр модо бэлдхэжэ, арадай ажахыда эльгээбэ. Товарна продукци үйлэдбэрилхэ, түсэбһөө гадуур 200 мянган түхэригэй продукци бүтээгдэһэн байна.

Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар ажаллаха гэһэн уряатай социалис мүрысөөн леспромхозой коллективэй дунда дэлгэрэнхэй. Ф. П. Казаков, П. И. Павлов, Г. Н. Михайлов, П. Е. Коновалов гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригадануудай модошод ойн хүндэлэлэй мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Эдэ бригадануудай гэшүүд модо бэлдэхэ, таллуулха даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлжэ, мүнөө ноябрь һарын түсэб дүүргэжэ эхилээ.

* * *

Хандагатайн леспромхозой коллектив 1972 оной хоёр кварталай туршада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа. Леспромхозой коллектив ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаха, Улаан тугаа гартаа бүхөөр барижа ябаха хүсэлэнтэй.

Модошодой хэлэһэн үгэнь бодото ажал хэрэгүүдтэйнь алгасанагүй. **Тэдэнэр «Забайкаллес» комбинат соогоо эгээл түрүүлэн модо бэлэдхэхэ 10 һарын түсэбые болзорһоонь хоёр шахуу һараар уридшалан дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.**

Модо бэлэдхэхэ, таллуулха, шэрэхэ, мүн ашаха ажалда шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэгдэнэ. Леспромхозой ажал ехэтэй хүдэлмэри дууһан оньһожоруулагдаа. Энээнэй ашаар бүхы хүдэлмэришэд халаанайнгаа даабари дүүргэнэ. Леспромхозой коллектив энэ табан жэлэй үедэ гээгдэгшэдгүйгөөр ажаллаха зорилго урдаа табяад, тэрэнээ бэелүүлжэ байна.

Н. ТЮРНЕВ.

...ПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБЬЭ, НОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН БА СИЛОС, СЕНАЖ ДАРАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1972 оной сентябриин 4-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...магууд	Сабшагдаһаниинь	Үбһэн	Силос	Ногоонон гурил	Сенаж
...най	70	50	52	1	13
[illegible]	69	33	—	—	—
...рой	66	43	44	74	37
[illegible]	43	28	30	42	22
[illegible]	70	23	57	34	15
[illegible]	80	49	27	16	129
...най	80	52	73	2	98
...ын	96	30	78	77	118
...ын	84	46	60	33	63
...най	66	45	40	4	17
[illegible]	62	36	27	37	23
...Шэбэрэй	60	32	22	80	58
[illegible]	66	48	—	—	—
...лнин	80	73	67	—	—
...Байгалай	86	51	30	—	—
[illegible]	63	41	17	31	31
...ой	78	56	60	75	53
...Үдын	61	39	38	48	127
[illegible]	64	44	24	6	28
...ика бүхыдөө	68	42	41	38	52

«КУЛУНДИНСКИЙ» СОВХОЗДО

АЛТАЙН ХИЗААР. Газарай нюрууе һалхинда үлеэлгэһээ хамгаалха шэнэ арга «Кулундинский» совхоздо нэбтэрүүлэгдэнэ. Эндэ орооһо-паарай севооборот хэрэглэнэ. Полинуудайнь хоорондо модон, һөөгүүд таригдадаг. Паар дээрэ саһа тогтоохо тусхай хаалтанууд хэгдэдэг юм. Газараа хүрьһыень урбуулангүй элдүүрилнэ, тусхай сеялкээр тарилга хэнэ.

Һалхинай үлеэлгэһээ хамгаалагдаһан газарта совхоз Кулундинска суута шэниисын үндэр ургаса абаа. Наран сэсэг болон бусад ургамалнуудайньшье гараса һайн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агромелиоративна бригадын тракторист Андрей Андреевич Вебер. Колхозой таряалан дээрэ таригдаһан мододые тэрэ бүхэли жэл соо харууһалдаг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

НАМАР—МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ОРУУЛХА ХАҺА

...мнай колхоз, совхо... жэлэй ургасада 52,5 ... талмайда 14547 тон... ...на үтэгжүүлгэ, 838 мян... ...наг шэбхэ оруулха түсэб... ...нуудай складуудта мүнөө ... тонно элдэб янзын ... үтэгжүүлгэ бии гэжэ баг... Харин «Сельхозтехника» ... склад, амбаарнуудта 5,5 ... минеральна үтэгжүүл...

...заводуудай бүтээн гарга... ...ральна үтэгжүүлгэнүүд ...манай элбэгээр асараг... ...колхоз, совхозуудай ...шэд, мэргэжэлтэд мине... ...үтэгжүүлгэ зөөхэ хүдэлмэ... ...түримтайгаар ябуулжа, ...сабшаланда бүхы зааба... ...гаргажа тарааха ёһотой. ...шалан, таряалангай шиниг ...хадаг, гандадаг дээрэ... ...ральна үтэгжүүлгэ оруулха ...ямар үедэ хэбэл таатай ...мэдэхэ шухала. Минеральна үтэгжүүлгые намарай сагта оруулхада һайн аша үрэтэй гэжэ һүүлэй жэлэй шэнжэлгэ гэршэлһэн байна. Хабарай сагта борной, культиватор хэрэглэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ таряаланда оруулхада тэрэнэй 70—100 процентнь 6 сантиметр гүнзэгыдэ оруулагдана. Хабарай һүүл, зунай эхин һарануудта манай республика дотор шиниг нойтоной багаар ородог дээрэһээ минеральна үтэгжүүлгэ орооһото ургамалнуудай ургасада хүсэд нүлөө үгэжэ шаданагүй гэжэ эли болоһон байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ намар хэхэдэ таарамжатай. Фосфорно-калийна үтэгжүүлгые азоттой холижо, үгышье һаа тэрэ зандань оруулһанай удаа намарай паар хахалхада һайн байдаг. Калийна үтэгжүүлгэ хлороор баян юм. Тиимэһээ энээниие намартаа тараахада зохисотой. Хура бороогой, саһанай уһанда хлорынь шэнгэжэ, үгы болодог. Тиихэдээ калинь дээрээ үлэнэ. Энэнь ургамалай хүгжэлгэдэ угаа туһатай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынууд 20 процент азоттой аммиагай уһа үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Мүнөө жэлдэ манай республика Ангарска химическэ комбинадһаа 16,3 мянган тонно нимэ түхэлэй шэнгэн үтэгжүүлгэ абаха юм. Аммиагай уһан өөрынгөө шанар шэнжээр бэшэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэ орходоо дутуугүй юм. Илангаяа нимэ үтэгжүүлгые тусхай боошхо соо хэжэ, плугай корпусой урда тодхожо болоно. Нигэжэ аммиагай уһа намарай паарта оруулхада азодынь хүрьһэндэ шэнгэдэг.

Аммиагай уһан элдэб культурануудай ургаса, тэрэнэй шанарта ехэ нүлөө үгэдэг гээшэ. Нэгэ гектар газарта 300 литр, нимэ түхэлэй шэнгэн үтэгжүүлгэ оруулхада шэниисын ургаса 3,8—4,0 центнерээр, обёос 4,5—6, хартаабха—25—30, кукурузын набша намаа 50—60 центнерээр дээшэлдэг байна.

Манай республикын колхоз, совхозуудай таряалан дээрэ суперфосфат элбэгээр тараагдана. Бутархай, урил шэнги болгогдоһон нимэ түхэлэй минеральна үтэгжүүлгэ гектар бүридэ 40—60 килограмм хэмжүүртэйгээр таряалан, сабшалан дээрэ оруулхада үрэ ехэтэй байдаг.

Азотно үтэгжүүлгэ ургамалай ургасада ехээр туһална. Таряанай эдеэшэхэ үедэ хюруу унабал, ургаса хосорхо. Тиимэһээ азотно, фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые холижо оруулхада алишье талаараа һайн байдаг гээшэ.

Хабарай тарилгые удаарууламгүй хаһа сагтань үнгэргэхын тула урил шэнги болгогдоһон суперфосфат гектарай 22—30 килограмм хэмжүүртэйгээр таряагаа тарижа байха үедөө оруулха хэрэгтэй. Үтэгжүүлгэ хэдэг оньһон түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдохо болоно. Нимэ арга хэрэглэжэ, урил болгогдоһон суперфосфадые оруулхада фосфорно юрын үтэгжүүлгэһээ хоёр дахин ехэ ашатай юм. Үбһэ ногооной һайн ургаса хуряажа абаха гэбэл калийна, фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые намар оруулха хэрэгтэй.

Бутархай суперфосфадай ашые олонхи мэргэжэлтэдэй һайн мэдэдэггүй дээрэһээ республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй баазада энэ үтэгжүүлгэ элбэг. Нимэ суперфосфадые намарай паар хахалхын урда тээ тараахада үрэ ехэтэй байдаг шуу.

Мэргэжэлтэд агрохимическэ картограммые баримталан, хаана, ямар полидо, сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада һайн үрэ үгэхэб гэһэн заабарине тон нарииаар сахиха уялгатай.

Үрэжэл багатай таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тараахада һайн юм. Наг шэбхые паар болгогдохо поли дээрэ зунай, намарай үедэ гаргажа тараагаад, удаань хахалха хэрэгтэй. Нэгэ тонно наг шэбхэдэ 20—30 килограмм фосфор шулуунай үйрхэй холижо тараахада, ургасань жэшээгүй дээшэлдэг. Мүнөө үедэ республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй баазада 100 гаран тонно фосфорой үйрхэй бии.

Республикын колхоз, совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ ямараар хадагалагданаб гэжэ Хүдөө ажахын министерство шалгалта хэһэн байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоздо хабарһаа хойшо 374 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хаанашье хэрэглэгдэнгүй орхигдошонхой байба. Мүн иимэрхүү ушар Бэшүүрэй аймагта, Түнхэнэй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй баазада үзэгдэнэ. Республикын олонхи ажахынууд наг шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гаргаха хүдэлмэрие үшөө һулаар ябуулна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхоз байгша ондо 15 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа тарааха байһан һаа, июлиин 1-нэй байдалаар эндэ оройдоол 2584 тонно гаргагдаа. «Авангард» совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри үшөө бирагүйгөөр ябуулагдана. Энэ хугасаада аймаг дотор 107.551 тонно наг шэбхэ гаргагдаа.

1971—1972 онуудта Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд бүхыдөө 5500 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха складуудые бариха аад, оройдоо 1200 тонно багтаамжатай склад ашаглалгада үгөө. Харин тиихэдэ Улаан-Үдын аймагта 4400 тонно, Яруунын аймагта 2500 тонно үтэгжүүлгын складууд баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байна. Тус ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдадаг юм байна гэжэ абаһаар мэдэхээр.

С. БЕКЕТОВ,
Буряадай республикын агрохимическэ лабораториин даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө

МАЛШАДАЙ АЖАЛ оньһожоруулха тухай

Россиин Федерациин колхоз, совхозууд үнгэрһэн табан жэлэй туршада мал ажалаа яһала хүгжөөжэ шадаа. Эдэнэр жэл бүхэндэ 6 миллион тонно мяха (амидыгаар шэгнэхэдэ) абажа байгаа гэхэ гү, али урдахи табан жэлэйхиһээ 30 процент дээгүүр болоно. Мүн һү һаалга 36 процентээр, нооһо хайшалалга — 15, үндэгэ абалга 90 процентээр нэмээ.

Мал ажалай эдэ гол продуктнуудые ехээр абадаг болохын тула нэн түрүүн малай ашаг шэмэ дээшэлүүлһэн, мүн тоо толгойнь олошоруулһан байна. Тэрэшэлэн энэ үедэ малшадай ажалай бүтээсэ дээшэлээ. 1970 ондо мал ажалда хүдэлдэг хүн бүхэн нэгэ үдэр соо 1965 онойхиһоо 29 процент, совхозуудта—38 процент ехэ продукци абадаг болоһон жэшээтэй.

Теэд абтаһан энэ продукци арад зоной болон промышленностиин ургажа байгаа эрилтые хүсэд хангананагүй. Мал ажалай продукциин өөрынь үнэ сэн олохон ажахынуудта хэтэрхы ехэ байһаар. Малшадай хэдэг ажалай горитой оньһожоруулагдажа байбашье һаа, хүн бүхэнэй харууһалдаг малай тоо биратай олошорногүй.

Шэнэ табан жэлдэ мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байһаниинь элитэ. 1975 он хүртэр жэл бүхэндэ дунда зэргээр 8,2 миллион тонно мяхан (амидыгаар шэгнэхэдэ), 36 миллион тонно һүн, 17 миллиард үндэгэн, 182 мянган тонно нооһон абтажа байхаар хараалагданхай. Мал ажалай продукци эды шэнээнээр нэмээхэдээ, тэндэ ажалладаг хүнүүдэй тоо олошоруулагдахагүй юм. Тиимэһээ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө оролдохо зуураа тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха, малшадай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаха ушартай.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула малай фермэнүүдые томодхохо, малшадай ажалые үргэлжэдэнь оньһожоруулха, энээндэ зохихоор ажалай эмхидхэлые хубилгаха шухала. Мүн малаа һайн шанартай тэжээлээр хүсэд хангаха, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри гуримшуулха эрилтэ табигдана. Гадна малшадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ тушаа горитойгоор оролдохо байна.

Һаалиин малай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар РСФСР-эй колхоз, совхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэһэн байна. Һү һаалиин малай тусхай томо фермэнүүд эмхидхэгдэжэ, үнеэдэй томо байранууд (комплекснууд) бүтээгдэжэ байнхай. Хэрбээ 1965 ондо РСФСР-эй совхозуудай һаалишан бүхэндэ 14,4, колхозуудта—12,5 үнеэн хүртэһэн байгаа һаа, 1970 ондо оройдоо 1 толгойһоо үлүүхэнээр нэмэһэн байна.

КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан Директивэнүүдэй ёһоор хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ 37—40 процент дээшэлүүлэгдэхээр хараалагданхай. Зүгөөр малай ашаг шэмэ ехэ болгоһоной ашаар ажалай бүтээсэ минил 12—13 процент дээшэлхээр багсаагдана. Тиимэһээ малшадай ажалай бүтээсэ эрилтын ёһоор, нэмээхын тула мал харууһалгые гуримшуулха, гаргаша багатай болгохо байна. Энэ мүнөө үедэ эгээн шухала хэрэг мүн.

Шэнэ табан жэлэй туршада РСФСР-эй совхозуудта 515, колхозуудта—616 һаалиин томо комплекснууд бүтээгдэхэ, һаалиин малай шэнэ типовой байранууд олоор баригдаха, хуушануудынь һэльбэн заһагдаха юм. Энээнтэй хамта, нютагай эрхэ байдалые харалсажа, тусхай шэглэлтэй томо фермэнүүдые эмхидхэхэ байна. Жэшээнь, колхоз, совхозуудта һаалиин үнеэдэй болон нялха тугалнуудай фермэ, тугалнуудые 6 һаратай болоторнь тэжээхэ фермэ, үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ эмэ тугал, хашарагуудай фермэ байгуулагдаха. Һаалиин фермэнүүдэй ажал үргэлжэдэнь оньһожоруулха машина, түхеэрэлгэнүүд олоор бүтээн гаргагдаха.

Холимол тэжээл бэлэдхэхын тула томо комплекснуудай дэргэдэ комбикормо хэхэ заводууд түхеэрэгдэхэ юм. Бүдүүн тэжээл тээхэ, малда тараажа үгэхэ, мүн силос ашаха, тарааха хүдэлмэридэ тэжээл жэжэлдэг түхеэрэлгэтэй тусхай погрузчигууд хэрэглэгдэхэ байна. Мүн зундаа малда ногоо сабшажа үгэхэ хүдэлмэридэ тэжээл жэжэлдэг түхеэрэлгэтэй косилканууд,заримдаа силос хуряадаг комбайнууд хэрэглэгдэхэ жэшээтэй.

Малай байра сэбэрлэлгэдэ элдэб транспортернууд хэрэглэгдэжэ, мүн забһартай шала табидаг болохоор хараалагданхай.

Үнеэдые үбэл, зунгүй оньһон аргаар һааха элдэб түхэлэй машина, түхеэрэлгэнүүд гаргагдажа байнхай. Томо комплекснуудта һү бүйлүүлхэ цехүүд түхеэрэгдэхэ юм. Тэндэ һүн хүргэгдэхэ, жэжэ амһартануудта хэгдэжэ, арад зондо худалдахаар болгогдохо.

Һаалиин фермын хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулхада малшадай ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ байһаниинь элитэ. Энээниие Оренбургын областиин «Россия», Ростовско областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Свердловско областиин «Хромцево», Новосибирскэ областиин «Бердский» совхозуудай жэшээ дээрэһээ хаража, сэгнэжэ болохо. Эдэ болон бусад түрүү ажахынуудай фермэдэ хүдэлдэг хүн бүхэндэ дунда зэргээр 20—25 үнеэн хүртэнэ, һаалишан бүридэ 50 үнеэн хүрэтэр даалгагдана бшуу.

Томско областиин хүдөө ажахын туршалгын станцида үнеэдые уянгүйгөөр байлгахада, тэндэ ажалладаг хүн бүридэ 35 үнеэн, һаалишан бүхэндэ 125 үнеэн хүртэнэ.

Һаалиин фермын ажалые үргэлжэдэнь оньһожоруулхада тэндэхи бүхы хүдэлмэриин гурим хубилган шэнэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон ажахынуудта үнеэдые сүүдхэдэ хоёр удаа һаадаг, тэжээл үсөөн тараадаг, байра сэбэрлэлгые үсөөрүүлһэн байха юм. Энэнь ажал шэнээр эмхидхэхэдэ зохид байшоо. Үнеэдтэ үдэртэ хоёр дахин тэжээл тараажа үгөөд, хоёр удаа һаахада юугээршье муу бэшэ байшоо. Зүгөөр тэжээлынь хүсэд хүрэхөөр, шэмэ шүүһээрээ түгэс һайн байха юм.

Үнеэдые уянда байлгахаһаа гадна уянгүйгөөр, бишыхан таһалгануудта хубаарилан хааха арга боломжонууд шэнжэлэгдэнэ.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй хажуугаар үнеэдэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа оролдохо шухала. Илангаяа һайн шанартай тэжээл хэрэгтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ үбэлдөө үнеэдтэ сенаж эдюулхэдэ угаа һайн байшоо. Зундаа үнеэдээ һайжаруулагдаһан бэлшээридэ адуулхада гарза багатай, ашаг үрэ ехэтэй гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Тиимэһээ ургаса ехэтэй, олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ һайжаруулагдамал бэлшээритэй болохо гээшэ мүнөө үеын шухала эрилтэ мүн.

Һаалиин үнеэдые олоор, харууһалжа, оньһон аргаар һаадаг болоходоо, үүлтэрынь дуратай тээшэнь һайжаруулха хүдэлмэри гуримшуулагдаха байна. Нэн түрүүн жэгдэ ута хүхэтэй, һүеэ һайса табидаг үнеэдтэй болохо хэрэгтэй.

Үргэлжэдөө оньһожоруулагдаһан һаалиин фермэдэ хүдэлдэг хүнүүд ажалаа зүбөөр хубаарилха ушартай. Үнеэдые һааха ба машина, амһартануудаа угааха хүдэлмэриие һаалишан хэхэ, мал адуулагшад байра сэбэрлэхэ, тэжээл бүйлүүлдэг механизаторнууд тэрэнээ малда тараажа үгэхэ жэшээтэй. Энэ ушарта хүн бүхэнэй хэхэ хүдэлмэри һайса тодорхойлогдохо, хэн ямар харюусалгатайб гэжэ элишэлэгдэһэн байха зэргэтэй. Мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд өөһэдынгөө ажал ябуулгые шэнэдхэн хубилгаха болоно. Эдэнэр урдань тусхай отделени, бригадада хүдэлжэ байбал, мүнөө ажахын һалбаринуудые, цехүүдые дааха байна.

Һаалиин томо комплекснуудта ажалладаг хүнүүдые материальна талаар урмашуулха зохид гурим, дүрим зохёогдохо, туршагдаха байна. Тиихэдээ хүн бүхэнэй ехэ продукци абаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэжэ хүсэхөөр байха болоно.

Тэрэшэлэн бусад түрэлэй мал харууһалагшадай ажал оньһожоруулха, ажалайнь бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаха ушартай. Манай эндэ илангаяа хонишодой ажал хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсэ ехэдхэхэ тушаа бодомжолхоор болонхой. Энэ талаар Ставрополиин хонишодой, мэргэжэлтэдэй дүй дүршэл һайшаалтай. Эндэхи хонишод зундаа хонидоо хорёологдоһон олон жэлэй һайжаруулагдамал бэлшээридэ адуулдаг, үбэлдөө оньһожоруулагдамал томо фермэнүүдтэ харууһалдаг заншалтай. Хонидто үбэлдөө элдэб бодосуудаар хүсэлдүүлэгдэһэн, гурил болгогдоһон тэжээл үгтэдэг. Тиимэ тэжээлые хонид өөһэдөө тусхай хобоо сооһоо эдидэг. Тиимэ хобоо хобтодонь 5—8 үдэртэ хүрэхөөр тэжээл нэгэ удаа хэгдэдэг байна. Иимэ тэжээл хэрэглэхэдэ хонишодой ажал нилээд хүнгэрнэ, ажалыень оньһожоруулха арга олгоно бшуу.

С. ЖАНЧИПОВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин экономикын таһагые дагша.

Улаан-Үдын БМДК-гай доодо складта үдэр һүнигүй модон орожол байдаг. Тэрэ мод[illegible]тэй тээшэнь абаашажа үгэхэ, гуримшуулан табиха гээшэ складай пультын диспетчер[illegible] һаа дулдыдадаг. Эндэ Николай Кузьмич Морозов удаан саг соо диспетчерээр ажалла[illegible]. Тэрэ ажалаа һайн мэдэдэг, халаа найнгаа нормые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: диспетчер Н. К. Морозов ажалдаа. С. БАЛДУЕВА[illegible]

САГАЙ ЭРИЛТЭ

Хэблэлэй шэнжэлэл

АЖАЛШАДАЙ сүлөө сагаа аятай зохидоор үнгэргэжэ, һайнаар амарха, сэнгэхэ, оюун сэдьхэлээ баяжуулха ябадалдань засаг түрэмнай хододоо анхарал хандуулдаг, бага бэшэ хүсэ, зөөри гаргашалдагынь элитэ. Соёлой байшан, клубууд, парк, сэсэрлигүүд, амаралта, эмнэлгын газарнууд, улад зоной али болохо эрилтэ хангадаг предприяти, эмхинүүд, үдэшын, заочно һургуулинууд гэхэшэлэн олон. Элдэб янзын ажахын, соёл культурын бүхэли һалбаринууд, эмхи зургаанууд ажалшадай аша туһада хүдэлгэгдэнэ ха юм. Харин энэ халуун анхарал оролдолгые, тон ехэ арга боломжые хүсэндэнь хүргэжэ, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэн, ажалшан түмэниие һайнаар амаруулха, бэлиг һуралсалыень дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө үеын шухала зорилгонуудай нэгэн. Юуб гэхэдэ, сүлөө сагаа бэедээ аша туһатайгаар үнгэргэдэг хүн ажалдаа урагшатай һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг. Нигэжэ парти, правительствамнай хододоо заадаг, бодотоор бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые абадаг байна. Архидалгатай тэмсэлые шангадхаха тухай партиин Центральна Комитедэй һүүлэй үедэ абаһан тогтоол, тэрэнэй үндэһөөр РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй гаргаһан Указ эндэ тодо баримта болоно.

Энэ тогтоол болон Указые совет арад зон халуунаар дэмжэн угтаа. Ажабайдалда, ажал хүдэлмэридэ архиин хойшолонгой ямар һаад түбэг ушаруулдагые элишэлэн, архида дашуурһан зарим нэгэнүүдые шоо үзэн, нюур далдалалтагүй шүүмжэлһэн, шууд хэмжээ абахые дурадхаһан, ажалшадай амаралтын, сүлөө сагые ашатай һайнаар үнгэргэхэ арга нүхэсэлнүүдые хараалһан хамтын суглаанууд хаа хаанагүй болоһон, боложо үргэлжэлһөөр. Архидалгатай эрид шууд тэмсэхэ тухай хүн зоной дурадхалнууд, коллективүүдэй абаһан шиидхэбэринүүд, гүрэнэй ба ниитын эмхи зургаануудай тодорхой хэмжээ ябуулганууд хэблэл, радиогоор үргэнөөр тунхаглагдаха зэргэтэй, яһала тингэгдэнэшье. Энэ талаһаань аймагай газетэнүүдые хаража үзэхэдэ урдэ урданайхиһаа олоор элдэб материалнуудые толилдог, олоной анхаралда табиһан али нэгэ асуудалыс хүсэндэнь хүргэхые оролдодог боложо байһаниие ажагламаар.

Архидалгатай тэмсэл шангадхаха тухай Указай Хоринин аймагай «Шэнэ Удэ» газетэдэ толилогдоһонһоо хойшонхи сагай номернуудые һэхэхэдэ, уншагшадайнь анхарал татамаар, һонирхон ойлгожо абамаар хүнэй һанаа сэдьхэл дайрамаар хэдэн статья, корреспонденцинүүд тунхаглагдаһан байна. Бүхы совет хүнүүд шэнги Хоринин ажалшад парти, правительствын шиидхэбэриие халуунаар дэмжэн, урданай хорото үлэгдэл болохо архидалгые эрид шууд усадхаха тодорхой дурадхалнуудые һанамжалһан бэшэгүүдые аймагайнгаа газетын редакцида олоор эльгээнэ. Тэдэниинь Хоринин журналистнууд саг дарыдань толилхые оролдоһон, газетынгаа июлиин 6-най, августын 1-нэй номернуудта редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй тусхай шэнжэлэл хэһэн байна. Уншагшадай бэшэгүүдэй үндэһөөр газетын хуудаһануудта шэнэ юрэнхы гаршагууд бии . болгогдожо, һонирхолтой корреспонденцинүүд, мэргэжэлтэдэй зүбшэлнүүд, ажалшадай дурадхал, һанамжанууд толилогдоно. Тиин июлиин 13-да гараһан газетэдэ «Архиин хорон юун бэ?» гэһэн гаршагтай врачай мэдээсэл, «Зам харгын усалда — эсэс!» гэһэн аймагай Советэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай ахалагша автоинспекторэй корреспонденци хэблэгдэһэн байна. Эдэ материалнууд ута унжагай бэшэ, хэмжүүрээрээ ехэнүүд бэшэ аад, удхаараа гүнзэгы, саб гэмэ. Жэшээлхэдэ, харгы замай усалай шалтагаанай гурбанай хоёр хуби ималтал жолоошодой халамгай, һогтуу ябаһанһаа болоно. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада һогтуу жолоошодой гэмээр аймагай ажахы, эмхи зургаануудай автомашинанууд эбдэржэ, 3.876 түхэригэй гарза татаһан байна гээд автор корреспонденци соогоо тобшолно. Энэ мэтээр тодорхой баримтануудта үндэһэлэн, архиин хойшолон, илангаяа автотранспортда, гүрэнэй зөөридэ, хүн зоной ами бэедэ ямар ехэ гай ушаруулнаб гэжэ эли тодоор харуулһан корреспонденциие уншаад, архидалганай хорото ябадалые үшөө дахин зэбүүрхэн буруушааһаниинь һайн.

Архидалгатай тэмсэхэ тушаа газетын нэгэ номерто хоёр-гурбан материалай тунхаглагдахадань, олонойнгоо тоогоор һайншье гэхээ һанагданагүй. Номерһоо номерто энэ темэ тухай материал байна гэхэ болоо һаа, тон буруу. Аймагта ондоо шухала асуудалнууд айхабтар олон ха юм. Мүнөө үе абаад үзэбэл, ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэри ороод байна. Али шухала юумэн тухай бэшэхэдээ, голыень тудалан оложо, эхинһээнь һубарюулан, темээ дам саашань хүгжөөжэ, уншагшадтаа мэдээсэхэ, һонирхуулха, ойлгуулха гээшэ журналистнуудай арюун уялгань шуу. Тиин Хоринин редакциинхид архидалгатай тэмсэхэ тухай асуудалаар материалнуудые бэлдэхэдээ урид хараалһан түсэбэй ёһоор хүдэлнэ гэжэ баталхаар. Дээрэ дурсагдаһан хоёр материал гэнтын ушараар нэгэ номерто хабсаргагдашоо бэшэ, харин архиин хорон бэе махабадта, сэдьхэл ухаанда ямар хоро хүргэнэб гэжэ мэргэжэлтэ идхан бэшэнэ, ахалагша автоинспектор нютагайнгаа бодото байдал дээрэһээ архи һаа болоһон алмайралга хэды ехэ усал, гарза гай асарнаб гэжэ ойлгуулна бшуу.

Архиншадые сүүдлэһэн нүхэдэй сүүдэй залһаа репортаж, архидалгатай тэмсэл шангадхаха тушаа аймагай Советэй гүйсэдкомой гаргаһан тогтоол тухай мэдээсэл, аймагай магазинуудта худалдаа наймаанай гуримай хэр зэргээр сахигдадаг тушаа, арадай хинагшадай шалгалтын дүнгүүд тухай уншагшадтаа мэдээсэһэн ба ойлгуулламжын бусад материалнуудай хажуугаар «Шэнэ Үдэ» газетэдэ ниитын гурим сахилгын талаар хаанахи ямар коллектив, эмхи зургаан юу хэнэб гэжэ тайлбарилан харуулһан, үшөөл эндэ тэндэ үзэгдэдэг архидалга, ажалай ба ниитын журам хазагайруулга ямар шалтагаанһаа үндэһэтэйб гэжэ тобшолол хэхые хүсэһэн статьянууд .толилогдоно гэжэ тэм-
дэглэхэ хэрэгтэй. Иимэ
нуудые бэлдэхэ хэрэгт
прокуратурын хүдэл
дэй, нютагай Советүүдэ
рилэгшэдэй, хүдөөгэй
редакциин хүдэлмэри
тэйгээр хабаадалсадаг б
һаниинь бүри һайшаал

Залуушуулай ажалһа
гаа хүхюун зохидоор
лой байшангуудта, сп
майнууд дээрэ, нютаг га
раа аяншалга эмхидхэ
гэхэ мэтын һайн арга
нүүд аймагта тон хом
лаар аймагай түб Хори
һэбэрез байдалтай. Энэ
далые усадхахын тула
зохихо эмхи зургаануу
хэмжээнүүдые абаха,
залуушуул, комсомол
өөһэдынгөө зүгһөө эд
гаргажа, сүлөө сагаа
наар, баяртай согтой
гэхэ зэргэтэй гэжэ газе
1-нэй номерто тунхаглагд
гэрэнгы статья соогоо
Тэрэнь уншагшадай зү
наар угтагдажа, олон
дурадхалнууд ороһон,
орожо байһаар. Тун
материалнуудайнь дунд
най клубта ерэжэ бай
Кульск тосхоной
А. Ситниковагай, «Георг
дэй үүсхэл» гэһэн аймг
соёлой таһагай инспектор
котинагай, Хандагайн с
арад зоной дунда ябуул
эмхидхэлэй хүдэлмэрии
харуулһан Д. Туманов
гүүдые онсолон тэм
«Георгиевский» совхоз
лой хүдэлмэрилэгшэдэй
оролдолгоор мүнөө урга
га дээрэ ябаа хүдэлмэ
культурын талаар һай
гагдана. «Дэлхэйн мүнө
нин», «Манай совхозой
ба ажал хэрэг» гэһэн
рэлдөөнүүдые тэндэхи
хүтэлбэрилэгшэд, инте
нэр ээлжээгээр зоной
тоогдоһон болзортоо заа
гэргэдэг заншалтай
Тиихынь хажуугаар нютаг
һайханай самодеятельност
гэмэй артистнууд шэнэ
грамматай концерт б
руулна, ажаһуудалай
хангалгын хүдэлмэри
бигдаһан маршрудай
соогоо полевой стануу
нууд дээгүүр, малшадта
жэ нүхэр Микотина
гээр бэшэнэ. Энэ һайн
хэлые бусад ажахынууд
абабал, һайн байгаа
лол хэнэ.

Тиин ажалшадай сүл
аша туһатайгаар үнгэр
наар амархын тулада,
ниитын организацинууд,
гаанууд, ажахын хүтэлб
юу хараалха, бодотоор
ябуулха уялгатайб, ямар
ломжотойб, хэр зэргээр
хэрэглэнэб гэжэ «Шэнэ
зетын яһала гэмгүйгөө
жа эхилһыень тэмдэглэх
саашадаа удха гүнзэгы
шүүмжэлэлтэй, нүлөө ех
һайн материалнуудые
бэзэ гэжэ найдагдана.

Нэгэшье хони һубайруулхагүй

АЖАЛЫНЬ ЭМХИТЭЙ

Юһэдэхи табан жэлэй туршада хонидоо олоор үсхэбэрилжэ, үүлтэрыень һайжаруулан, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ, гүрэндэ хониной тарган мяха, торголиг нооһо элбэгээр тушааха гол шухала зорилго хонишодой урда табигдаад байна гээшэ. Тиин түрэл партиингаа хараалһан энэ зорилгые саг болзортонь сүм бэелүүлхын тула нэн түрүүн хонидтоо үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ эмхитэй һайнаар ябуулхые оролдохо бологдоно. Юуб гэхэдэ, эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэн искусственна үрэжүүлгын һүүлээр үбһэ тэжээлээр дутангүй үбэлжэһэн хонидой түл түрэсэ хэзээдэшье һайн байдаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гол түлэб үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилдэг Загаһатын совхоз һүрэгүүдээ һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Мүнөө тус ажахыда бүхыдөө 7.000 эхэ хонитой арбаад отара бии юм. Жэл бүхэндэ совхозой хонишод, мэргэжэлтэд забайкальска үүлтэрэй буряадай түхэлэй хонидые олошоруулхаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна

Совхозой түб—Загаһата һуурииида шэнэ зэр зэмсэгүүдээр, түхеэрэлгэнүүдээр хүсэд хангагданхай, үүлтэртэ хусануудһаа үрэһэ абажа, үрэжүүлгын пунктнуудта эльгээдэг тусхай филиал нээгдэнхэй. Эндэ даалгагдаһан ажалдаа дүршэһэн, бэлиг шадабаритай мэргэжэлтэд, лаборантнууд хүдэлдэг байна. Тус филиал забайкальска үүлтэрэй буряадай түхэлэй 20 гаран хусатай. Тэрэ хусануудынь тус бүреэ 100 шахуу килограмм шэгнүүртэй, 10 килограммһаа бага бэшэ торголиг нооһо үгэдэг гэхэ гү, али эгээл эрхим үүлтэрэй, тобир тарганууд.

Филиалай хүдэлмэрилэгшэд эдэ үүлтэртэ хусануудһаа үдэртөө хоёр дахин үрыень абажа холёод, эхэ хонидой отарануудтахи үрэжүүлгын пунктнуудта эльгээнэ. Нигэжэ абтаһан үрынь 90—92 процентнь хонидые хээлитүүлдэг байна. Гадна үүлтэртэ хусануудай үрөөр үрэжүүлэгдэһэн хонидой хурьгадые наринаар шалгажа, хожомынь тусхай һүрэг болгон эмхидхэдэг юм.

Үүлтэртэ хусануудтаа үдэртэ тус бүриин 2 килограмм талха тарянанай зүйл, машинадагдаһан һү, үбһэ, зелёнко болон минеральна тэжээл эдюулдаг байна.

Харин отарануудтахи хони үрэжүүлгын пунктнуудта 2 һарын тусхай отаранууд болгон бүридник-үрэжүүлэгшэд ажалладаг юм. Совхозой эхэ хонидой отарануудтахи хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктнуудынь һайнаар заһабарилагдажа, дулаалагдаһан, ариг сэбэр гэхэ гү, али бүхы зоотехническэ заабариин ёһоор бэлдэгдэһэн байна.

Хонишод ототой хонидоо һүрэгһөөнь илгажа, тусгаар хашаа соо амяарлан хаагаад, үдэрынь үбһэ, зелёнко эдюулжэ, уһална. Энэ илгагдаһан ототой хонидоо сүүдхэдэ хоёр дахин үрэжүүлээд, шэрээр тэмдэглэдэг заншалтай юм. Тиихэдэ үрэжүүлэгдэһэн хонидоо өөрынь тусхай номерөөр бүридхэлэй дэбтэртэ тэмдэглэдэг байна.

Дурсагдагша ажахын хонишод һүрэгүүдээ искусственна аргаар үрэжүүлхынгээ урда һайн бэлшээридэ манажа, хүсэд таргалуулдаг гуримтай. Байгша ондо совхозой хонишод хурьгадаа июлиин 10-да эхэһээнь һалгаажа, тусхай отаранууд болгон бүридхэһэн юм. Удаань хонидоо хэнзэ ногоондо бэлшээжэ таргалуулаад, искусственна үрэжүүлгээ эхилһэн байна. Тингэжэ хүсэд таргалһан хонидынь мүнөө олоороо ототой боложо, искусственна үрэжүүлгээ 25—30 үдэрэй туршада үнгэргэхөөр шиидэнхэй.

И. БОЧКАРЕВ.
Хэжэнгын аймаг.

ХОНИД ҮРЭЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Манай совхозой дүршэлтэй хонишон коммунист Александр Вахрушевай, Цыден-Жап Балдандоржиевий харууһалдаг отарын 500 эхэ хонид үрэжүүлэгдэжэ эхилээ. Энэ хүдэлмэриие тус ажахын хоёрдохи отделениин зоотехник Надежда Жамбалова Буряадай хүдөө ажахын институдай бүлэг студентнэртэй хамта үнгэргэнэ.

Ороондо орохо хонид үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор һайн бэлшээридэ адуулагдана.

Хүрбын совхозой (Хори) эрхим хонишод ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, ехэ нооһо хайшалхаар ажаллажа байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА, хүдөө бэшэгшэ.

Буда Батуевна Цыненова гуша гаран жэлэй туршада түрэл нютагтаа, Захааминай аймагай Санагын совхоздо малшанаар ажаллажа ябана. Энэ жэлдэ түрүү малшан 174 толгой һарлаг бурууунуудые даажа абанхай. Зунай бэлшээриин үедэ малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 850 граммаар нэмээхэб гэһэн уялга абаһан байна. Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гэжэ Буда Батуевна оролдоно. Зэдын эхин гэжэ холын гүүртэдэ зэрэ ажаллахадаа, эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хадын тунга ногоондо малаа адуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээрэнь — Б. Б. Цыненова, доронь—гүүртынь мал бэлшэжэ ябана.

ГАЛАЙ АЮУЛЫЕ ҺЭРГЫЛХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай олохон шэнэ шэнэ барилганууд бодожо, ашаглалгада оруулагдажа байнхай. Зургаануудай, предприятинуудай байшангай барилгада пластмасс болон бусад полимерна материалнууд хэрэглэгдэнэ. Эдэ материалнууд галһаа аюултай. Тиимэһээ элдэб ушарта, илангаяа һүниин сагта гал түймэрһөө һэргылхэ гээшэ онсо шухала байна. Һүниин сагта болоһон түймэрые унтажа байһан хүнүүд ехэнхи ушарта обёордоггүй бшуу. Тингэжэ ехэхэн материальна гарза хохидол ушаруулагдана.

Жэшээлэн хэлэбэл, 1970 оной ноябриин 1-нэй һүни Илька тосхоной эд бараанай магазинай досоонь түймэр боложо эхилээ бэлэй. Харин харуулшаниинь обёороогүй бшуу. Үглөөгүүр ажалдаа ерэжэ ябаһан наймаалагша магазинда дүтэлхэдөө забһараарнь утаанай гарахые хажархёо. Дары түргэн түймэр сарадаг машинанууд ерэжэ, галай аюулые унтараагаа. Магазинай байшангай досоо ханануудынь бага зэргэ дүрөө. Гэбэшье эндэхи эд бараан баран шахуу дүрэһэн байна. Тингэжэ галай аюул 86 мянган түхэригэй гарза хоролто ушаруулаа.

Мүн тэрэ жэлэй декабриин 5-да «Бурятснаб» баазын складта түймэр болоо һэн. Гэгээн сагаан үдэр суургатай склад соо гал дүлэн соробхилжо эхилээ. Ажал дээрээ байһан тус баазын хүдэлмэрилэгшэд ба харуулшан утаанай ууяхые, дохёогой үгтэхыешье ойлгоогүй. Эндэ байһан эд бараанай носожо захалхада, түймэр болоһон тухай соносхохо прибор дохёо үгөө. Түймэр сарагшад ерэжэ, складай үүдыень нээхэдэнь боон хара утаан тунан байгаа. 10 мянган түхэригэй эд бараан хосороо. Түймэрэй носоһон дары мэдээ һаа, тиимэ ехэ гарза хохидол болохогүй байгаа. Түймэр болоһон тухай түргэн дохёо үгэдэг прибор бии юм. Тус приборые эмхи зургаанудай, предприятинуудай байрануудта тодхохо шухала. Түймэр болоһон тухай соносхохо прибор гал дүлэнэй соробхилжо, утаанай гараһые, мүн агаарай халаһые, гэр соохи температурын дээшэлһэниие тодорхойлдог байна.

Энээнһээ гадна атоматическа аргаар түймэр сараха түхеэрэлгэ бии. Манай республикада гол түлэб һүүлэй хоёр жэлэй туршада түймэр сараха автоматическа түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэжэ эхилээ. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1971 оной июлиин 14-дэ «Республикын арадай ажахынуудай барилганууд дээрэ түймэрэй аюул сараха автоматическа түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ тухай» тогтоолой гаргаһанай удаа энэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ,

Жэшээлхэдэ, Загарайн, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй ба Кабанскын аймагуудай худалдаа наймаанай барилгануудта Буряадай МДК, ТЭЦ болон бусад олон предприятинуудта автоматическа түхеэрэлгэнүүд байгуулагдаа. Гэбэшье Буркоопсоюз, Минлесдревпром, горкоопторг, горпищеторг
болон зарим бусад орга
нуудта түймэрэй болоһо
соносхохо прибор тодхохо
мэри һулаар ябуулагдана.
дэ локомотив-вагон
гын, прибор бүтээлгын,
водуудта, мяха консерв
бинадта гал түймэр
автоматическа система үг

Галай аюул һэргылхэ
тикын Улаан-Үдын участ
матическа система ха
хүдэлмэри хэнэ. Тиимэ
дурсагдаһан предприя
хүтэлбэрилэгшэд тус
хэлсээ баталжа, түймэр
дээсэхэ прибор ба гал
автоматическа түхеэрэлг
гуулха зэргэтэй.

А. ШУ[illegible]
Буряадай АС[illegible]
дотоодын хэрэг[illegible]
министерствын галай[illegible]
һэргылхэ таһагай ахал[illegible]
инспе[illegible]

РЕСПУБЛИКЫН ЗАСАГАЙ ДЭЭДЫН ЗУРГААНУУДТА

...ГААРААР АШАА ЗӨӨЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

...ублкиын авиатранспортын ...рние саашадань һайжа... агаараар хүн зониие ба ...өөлгые саашадань үргэдхэ... манай Буряадай АССР-эй ...рнүүдэй Совет тусхай тог... ...һан баталан абаа.

...с тогтоол дотор һүүлэй үедэ ... самолёдоор хүн зониие, ...рэлгэ һайжаржа, агаарай ... болоо, илангаяа олон ... АН-24 түхэлэй самолё... ...ндэ олоор хэрэглэг... ...жэ тус тогтоол дотор хэ... 1966—1971 онуудай ... граждан авиациин ...Үдын предприятиин само... 2 миллион хүн зониие, ...ган тонно ашаа зөөһэн ... Тэрээнһээ гадна авиа... ...рт ой модоной, хүдөөгэй ...уудта ехэ хүдэлмэри хэ... ...логуудые, ангуушадые, ...дые хангаха хэрэгтэ ехэ ... юм.

Республикын олон аймгүйсэдкомууд Улаан-Үдын авиапредприятитай хамта хүдөө нютагуудай аэродромуудые заһабарилха, үргэдхэхэ хүдэлмэри ябуулна. Тэндэ ажалладаг хүн зоной байдал һуудал һайжаруулха, аэропортнуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэмжээнүүд яһала абтана. Тиигэжэ һүүлэй дүрбэ-табан жэлнүүдтэ тусхай гэр байранууудтай шэнэ аэропортнууд хэдэн нютагуудаар баригдаа. Тэрээнһээ гадна Захааминай, Зэдын, Бэшүүрэй, Хурамхаанай аймагуудай түбэй аэродромуудай самолёдой ниидэдэг, буудаг харгынууд шэнэдхэгдэн заһабарилагдаа. Багдарин тосхондо АН-24 түхэлэй самолёдой буудаг аэродром баригдаа.

Гэхэтэй хамта тус ажалда дутагдалнууд, шиидхэхээр болоһон асуудалнууд олон гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет заана. Жэшээнь, Закаменскда, Хурамхаанда, Нарһатада аэропортнуудынь хүн зоной байха гэрнүүдгүй зандаа. Олохон аймагуудай аэропортнуудтахи гэрнүүдтэ пассажирнуудай амарха, хоол бариха аргагүй байха юм. Нарай хүүгэдтэй эхэнэрнүүдые байлгаха таһалганууд, ойр зуура барлагаа хадагалха газар болон буфедүүд эмхидхэгдэнэгүй. Баунтын аймагай аэропортнуудта АН-2 самолёдые аюулгүйгөөр буулгажа абаха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоогүй зандаа. Тиимэ түеэрэлгэнүүд мүн бусадшье аймагуудта тодхогдохо ёһотой аад унжагайруулагдана.

Тус тогтоол дотор Улаан-Үдын авиапредприяти аймагуудай аэропортнуудта хэгдэжэ байһан хүдэлмэринүүдые хиналта доро абанагүй гэжэ шүүмжэлэгдэнэ.

Гадна республикын агаарай замые 1972 ондо һайжаруулха хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэн мүнөөшье муугаар ашаглагдаһан зандаа. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые дары усадхаха тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет заана. Илангаяа Хойто-Байгалай, Яруунын, Хориин, Баргажанай, Хяагтын, Захааминай ба Хурамхаанай аймагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд агаараар хүн зониие, ашаа шэрэхэ хэрэгые аймагууд дотороо эрид һайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой болобо.

ГЭМТЭ ЯБАДАЛ ҺЭРГЫЛХЭ ШУХАЛА

Яруунын аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитет, тус аймагай сельскэ болон сомоной Соведүүд ниитын газарта гэмтэ ябадал, хулиган ааша гаргаха ушартай, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хээ гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан абаһан тогтоол соогоо тэмдэглэнэ.

Социалис хуули ёһо сахиха, хүн зоной амгалан байдал хангаха, ниитын журам эбдэлгэтэй шангаар тэмсэхэ асуудалнууд 1971 ондо, мүн 1972 оной 7 һарын туршада аймсоведэй, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй сесси дээрэ харагдаһан байна. Эдэ асуудалнууд мүн ажалшадай ниитын 16 суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Аймаг дотор арадай һайн дуранай 51 дружина, нүхэдэй 23 сууд хүдэлнэ. Тэдэнэй гэшүүд болон эдэбхитэдынь 455 болонхой.

Гэбэшье ниитын журам сахиха хэрэг һайжаруулха, гэмтэ ябадал гаргалгатай тэмсэхэ, архидалга болон тэрэнэй хойшолонгуудые усадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд Яруунын аймагта юрэнхы дээрээ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ гэжэ БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Илангаяа ажахын, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлэгдэнэгүй, тус хэрэгтэ аймагай олониитэ олоор хабаадуулагданагүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Яруунын аймагай хүдөө нютагуудта гэмтэ ябадал гаргаха ушар үсөөрнэгүй, харин бүри олошорно гэжэ сошордолтойгоор заагдана. Илангаяа аймагай центр Нарһатада, Исэнгэ, Үльдэргэ, Тэлимбэ һууринуудта, загаһанай заводто, «Комсомольский» болон Яруунын совхозуудта ниимэ хангалтагүй байдал улам олоор үзэгдэдэг.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхахын тула ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдком шухала хэмжээнүүдые дары абахаар уялгалагдаба. «Гэмтэ ябадал гаргалгые усадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной тогтоол дүүргэгдэхэ ёһотой.

Социалис оронуудаар

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын уран зураашад СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулжа плакадуудые зурана. Бүхы Польшын арадай нэгэдэлэй комитет, польско-совет хани барисаанай бүлгэмэй главна правлени, Польшын профсоюзуудай Центральна совет эрхим плакадай конкурс соносхобо. «Советскэ Союз — хүгжэлтэ дэбжэлтын, эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай түшэг тулгуури» гэһэн гол удхатай плакадууд конкурсдо абтаха байна.

Тусхай мэргэжэлтэй уран зураашадһаа гадна, мүн уран һайханай вузууд болон һургуулинуудай студентнэр конкурсдо хабаадалсажа болохо.

«Орбис» болон туристнуудай бусад эмхинүүд Советскэ Союзаар аяншалха ойн баярай путёвконуудые худалдажа захалба. Эдэ аяншалгануудынь СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаха юм. Туристнууд совет баатар-городуудаар, бусад һонирхолтой газарнуудаар аяншалхаһаа гадна, революциин ветерануудтай, мүн политическэ, ниитын ажал ябуулагшадтай уулзаха байна.

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын промышленностиин, промышленна болон байрын гэр барилгын түргэн хүгжэжэ байһан дээрэһээнь ороной энергетигүүд электрын элшэ хүсэ улам ехээр хэрэглэнэ. Тиин Вислэ мүрэнэй эрьедэ, Польшын Поланец гэжэ хотодо дүтэхэнэ 3.100 мегаватт хүсэтэй, ууралаар хүдэлхэ электроцентраль баригдахань. Бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө жэлдэ эхилхэ, станцинь 1977 ондо электрын түрүүшын элшэ хүсэ үгэхэ.

БЕРЛИН. (ТАСС). Ильзенбургдахи (ГДР-эй Магдебургска округ) булад-прокадай завод СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ ажалай шэнэ үүсхэл гаргаба. Зузаан сан булад үйлэдбэрилдэг энэ завод республика соогоо томо предприяти болоно. Декадын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 6 мянган тонно, ерэхэ жэлдэ 14 мянган тонно зузаан сан булад гаргаха уялга абанхай. Заводой хүдэлмэришэд Магдебургдахи Эрнст Тельманэй, Карл Либкнехтын нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын томо комбинадуудые прокадаар хангахаһаа гадна, Советскэ Союзай захилнуудые саг сооhь, һайн шанартайгаар дүүргэхэбди гэжэ найдуулна. Ильзенбургын прокатчигууд бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй хамта автомат түхэлэй шэнэ түхеэрэлгэ ухаалан зохёогоо. Тэрэнь һайн шанартай сан булад хоёр дахин ехээр үйлэдбэрилхэ арга олгобо. СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай һайндэр болотор энэ түхеэрэлгые түгэс хүсэндэнь оруулха уялга абтанхай.

Редакцида харюусана

«...ОРОЛДОҺО-НОЙШЬЕ ...РМАГҮЙ ...ОЛОШОНО»

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы корреспонденци манай газетын августын 4-нэй номерто толилогдоһон байгаа. Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой нэгэдэхи отделениин һаалишад Будаева, Раднаева болон бусад малшадай һуудал байдал һайжаруулха, тэдэнэй үдэр бүриин эрилтэ гүйсэд һайнаар хангаха талаар колхозой партиина комитет, правлени биратай ажал ябуулнагүй, мүн социалис мүрысөөнэй баталагдаһан гуримай ёһоор, һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн һаалишадта нэмэлтэ түлбэри үгтэнэгүй гэжэ шүүмжэлһэн байгаа.

Энэ корреспонденци тушаа хэмжээ абахын тула КПСС-эй Захааминай райкомдо редакци хандаһан юм.

«Газетэдэ толилогдоһон корреспонденци соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд шалгагдажа, булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Энэ асуудал «Коммунизмын зам» колхозой парткомой заседани дээрэ харагдажа, дурсагдаһан дутагдалнуудые дары усадхаха талаар зохихо хэмжээн абтаа. Колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй байгша оной түрүүшын хахадай дүнгөөр һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн һаалишадта нэмэлтэ түлбэриинь гүйсэд түлэхэ тухай ажахын правленидэ партком дурадхаа.

Колхозой правлениин ба зооветеринарна мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриин дутагдалнуудые усадхажа, һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эмхидхэл улам һайжаруулха, малшадые худалдаа наймаанай, соёл культурын, һуудал байдалай талаар хангалгые бүри һайжаруулжа, үдэр бүриин анхаралда абахын тула тодорхой хэмжээ абахынь колхозой правлениин түрүүлэгшэ Х. Г. Лыгденовые партком уялгалһан байна» гэжэ КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь нүхэр Михеев Н. Б. газетын редакцида мэдээсэбэ.

...ЛИМПИИН НААДАНАЙ ...РБАН ГУРБАДАХИ ҮДЭР...

...НХЕН, сентябриин 7. ...ай тусхай корр. Б. Бу..., В. Кукушкин, А. Ле..., А. Стародуб, Ю. Хромов). ... наадануud олон тоото ...нүүдэй хабаадалгатайгаар ...гдэһэн эстафетэ дамжуул... ...рысөөндэл адли ха. Юуб гэ... ...ортын зарим зүйлнүүдээр ...нүүдынь дүүрэнтэжэ, нү... ...римашуулынь һаял мүры... ...хилбэ ха юм. Жэшээнь, ...ин 7-ной үдэр велосипе... ...д холын зайда урилдажа, ...наадаяа түгэсхэһэн, ха... ...н хоногой туршада үдэрөө ...н һүр харбагшад һаял мэр... ...туршалсажа эхилбэ бшуу. ... урда сагай наадан, 50 жэ... ...рэнд Олимпиин наадананай ...мада оруулагдаагүй бай... ...р харбаан дахинаа наадан... ...улагдаба. Эдэнэр дүрбэн ... туршада — эхэнэр, эрэ... ...й командануд хоёр алтан ... түлөө хоорондоо мүры... ...лоно. Мүрысөөндэ хабаа... ...н спортсмен бүхэн 288 да... ...лан харбажа, түрүү һууриин ...ргэнээ туршалсаха байна. ...рүүдэй дунда һүр харбал... ...үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ ... Ирена Шидловска гэг... ...очкотой түрүүлжэ ябана. ...мандын түлөөлэгшэ, дэл... ...ин мэргэн, чемпионка Эм... ...нко мүнөөдөө хоёрдохи ...элнэ. Тэрэ эрхимлэгшэһээ ...оор гээгдэнэ. Европын ...а Кетеван Лосаберидзе ... абанхай, табадахи һуу... ...раба. Тиихэдэ Алла Пеуно... ...очкотой болонхой. ...үүлэй дундаһаа дэлхэйн ..., 18 наһатай Америкын спортсмен Джон Уйльямс 608 очко абанхай, эрхимлэжэ ябана. 574 очко абаһан манай Михаил Пеунов табадахи, 1970 оной Европын чемпион Виктор Сидорук арбан хоёрдохи һуури эзэлжэ ябана.

БОКС. Олимпиин медалиин түлөө наадажа эхилһэн боксёрнуудай дунда Совет ороной үшөө хоёр боксёр саашадаа наадаха эрхэгүй болобо. 48 килограммай шэгнүүртэн сооһоо СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, 36 наһатай Владимир Иванов Венгриин боксёр Дьерд Гедо гэгшэдэ очкогоороо диилдэшэбэ. 81 килограммай нүгөөдэ шэгнүүртэн сооһоо Николай Анфимов Нигериин боксёр Исаак Икхоуритай гурбан раундын туршада наадаһан юм. Мүрысөөнэй судьянар наадананай дүн гаргахадаа, дүрбэниинь «тэнсээ», нэгэниинь «шүүгээ» гэһэн тэмдэглэл үгэбэ. Тиигэжэ Нигериин боксёр 59:59 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байба.

КЛАССИЧЕСКА БАРИЛДААН. Эндэ манай бүхэнүүд Николай Яковенко, Валерий Рязанцев, Анатолий Назаренко, Анатолий Рощин гэгшэд шүүһэн, Виктор Игуменов шүүгдэһэн байна.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Ядро түлхилгөөр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай Надежда Чижова 21 метр 03 сантиметртэ хүргэжэ, дэлхэйн рекорд шэнэлбэ.

1500 метрэй зайда урилдаһан Людмила Брагина 4.05,1 секунда харуулжа, дэлхэйн рекорд тогтообо.

МОРИ УРИЛДААН. Һүүлэй Олимпиин наадаанда ФРГ-гэй спортсменүүд түрүү һуури эзэлжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Харин мүнөө... Өөрынгөө гэртэ наадаһан эдэнэр Совет ороной спортсменүүдтэ шүүгдэхэ баатай болоо. Манай ороной спортсменүүд дүн хамтадань 5095,0 баллтай боложо, түрүү һуури эзэлһэн байна. Тиин Совет ороной суглуулагдамал командын гэшүүд Елена Петушкова, Иван Кизимов, Иван Калита гэгшэд Олимпиин наадананай алтан медальда хүртэбэ.

Москвагай нэгэ эмхи зургаанда ажалладаг Елена Петушкова мүнөө биологиин эрдэмэй кандидат юм. Тэрэ мори урилдаанай мүрысөөндэ 15 жэлэй туршада хабаадажа ябана. 1965 ондо СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн болгогдоһон байна. 1970 онһоо хойшо дэлхэйн чемпионка гэһэн нэрэ зэргэтэй. Иван Калита гэгшэ арба найман жэлэй туршада мори урилдаанда хабаадалсана. Үнгэрһэн энэ үе соогоо тэрэ хэдэ хэдэн ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, холо ойгуур суурхуулһан байна. Тэрэ СССР-эй арбан удаа чемпион болоһон намтартай. Тиихэдэ Иван Кизимов 28 жэлэй туршада мори урилдаанда хабаадалсажа ябахадаа, Мехикэдэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Олимпиин чемпион болоо бэлэй.

***

Баскетболоор түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнүүдтэ Совет ороной команда Кубын спортсменүүдые 67:61 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, түгэсхэлэй наадаанда хабаадалсаха эрхэ олобо. Түгэсхэлэй уулзалгада Олимпиин наадананай чемпион — США-гай, Италиин командануудай хоорондо үнгэргэгдэхэ уулзалгада шүүжэ гарагшадтайнь наадаха юм.

***

Манай эхэнэр волейболистнууд Японой командые 3:2 (15:11, 4:15, 15:11, 9:15, 15:11) гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба.

Молот шэдэлгээр эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Киевэй Анатолий Бондарчук эрхимлэжэ, Олимпиин чемпион болобо. Тэрэ 75,50 сантиметрэй тэмдэгтэ молодоо шэдэжэ, Олимпиин рекорд тогтообо. Энэнь Совет ороной командын абаһан гушадахи алтан медалиинь болоно. Гурбадахи һуури эзэлһэн Василий Хмелевский бронзо медальда хүргэһэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Олимпиин чемпионууд (зүүн гарһаа) В. Алексеев, Н. Чижова, А. Бондарчук. Олимпиин наадананай чемпион болоһон Александр Медведь тамаралгаар Олимпиин наадаанда хабадалсаһан Галина Степановатай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Телефон · Телеграф · Радио

Хилын гаанаһаа

УЛААН-БААТАР

Монголой профсоюзуудта

ТАСС

Монгол орондо профсоюзай гэшүүнэй биледүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэл хэлгэ ажалшадай ажалай ба политическэ ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэржэ байна. Энэ гайхамшаг ушар хэрэгэй хүндэлэлдэ республикын предприятинуудта социалис мүрысөөн дэлгэржэ, үйлэдбэриин 2 мянга гаран цехүүд, участогуд ажалай шэнэ амжалта туйлаа.

Байгша оной түрүүшын хахадта МНР-эй профсоюзуудай гэшүүдэй зэргэ 14 мянган хүнөөр нэмэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

Эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолон

ТАСС

Индохитадай оронуудта эсэргүү агаарай дайгаа улам үргэдхэһэн дээрэһээнь, ажалша американ хүнүүд 400 миллионһоо дээшэ доллар налог түлэхэ ушартай болобо гэжэ «Чикаго дейли ньюс» газетын Вашингтондохи корреспондент Макгэфин пентагоной тусхай баримтан удые үндэһэ болгон бэшэһэн байна.

Эдэ баримтануудай ёһоор, буудагдажа унагаагдаһан американ самолёдуудай сэн 265 миллион долларто болоно. Мүн 16,5 миллион доллар сэнтэй американ олон вертолёт Урда Вьетнамай нютагуудта буудагдажа унагаагдаһан байха юм. Индохитадтахи агаарай дайнда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигуудые хэрэглэһэн гаргашанууд һүүлэй табан һарын турша соо 113 миллион үлүүтэй доллар болоһон байна.

Индохитадтахи агаарай дайнда США-гай гаргашанууд бодото дээрээ энээнһээ һураггүй ехэ байһаниинь дамжаггүй.

ДЕЛИ

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэбэ

ТАСС

Джамму ба Кашмирта хиналтын лини тодорхойлхо асуудалаар Индиин, Пакистанай сэрэгэй түлөөлэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд сентябриин 6-да Вагахта (Пакистан) үргэлжэлүүлэгдэбэ. Хүдэлмэришэ бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд — генерал-лейтенант П. С. Бхагат (Инди), генерал-лейтенант Абдул Хамид Хан (Пакистан) 23 картын 12-тонь хиналтын лини тодорхойлжо дүүргээ гэжэ Индиин Оборонын министерствын тусхай түлөөлэгшэ эндэ мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөнүүд, хилэ тодорхойлолго үглөөдэр үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гэжэ министерствын түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

БОНН

АЖАЛША ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРХЭ САХИХА

ТАСС

Бундестагта болохо һунгалтада бэлэдхэл хэхэ үедөө залуушуулай «Социалис немец хүдэлмэришэн залуушуул» гэдэг эмхи залуушуулай демократическа ба социальна эрхэнүүдые эдэбхитэйгээр хамгаалха, ХДС/ХСС-эй, национал-демократическа партиин хархис ябуулгануудые шууд сэхээр элишэлэн харуулха байна гэжэ «Социалис немец хүдэлмэришэн залуушуул» гэдэг эмхиин түрүүлэгшэ Р. Пример мэдүүлээ. Концернүүд ба монополинуудай хашалта харшалалтаһаа залуу хүдэлмэришэдэй эрхэнүүдые хамгаалхын тула эмхи саашадаашье шууд сэхэ ябуулгануудые хэхэ гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ХАНОЙ. (ТАСС). Республикын уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые саашадаа улам нарижуулан һайжаруулха тухай шиидхэбэри Вьетнамай Демократическа Республикын правительственна совет гаргаба.

Хуушан даамбануудые, уһа хааһан түхеэрэлгэнүүдые, шлюзүүдые һэргээн шэнэлхэ хүдэлмэриин шухала үүргэтэй байһаниинь, Хойто Вьетнамай социалис хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула шэнэ барилгануудые хэхэ зорилгонууд шиидхэбэри дотор дурдагдана.

Вьетнамай Демократическа Республикын уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулха түсэб ойрын гурба-дүрбэн жэлэй турша соо бэелүүлэгдэхэ.

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Малай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө Словакиин хүдөө ажахын кооперативууд, гүрэнэй ажахынууд амжалтатайгаар дүүргэбэ. Байгша оной найма һарын турша соо түсэбһөө гадуур 11 мянган тонно үхэрэй, гахайн мяха, 18 миллион литр һү, 18 миллион үндэгэ гүрэндэ тушаагаа.

ЯУНДЕ. (ТАСС). Экваториальна Гвинейн Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондо дипломатическа харилсаа холбоон тогтоогдожо, посольствонуудаа эльгээлсэхэ болобо. Экваториальна Гвинейн ниислэл — Санта Исабельдэ ороной президент Франсиско Масиас Нгуэма, ДРВ-һээ Францида байдаг генеральна түлөөлэгшэ Во Ван Сунг дипломатическа харилсаан тухай протоколдо гар табиба.

ПАРИЖ. (ТАСС). Тариашадай бүлын ажахынуудые хамгаалха хүдэлөөнэй съезд Туредэ нээгдээ. Францын хүдөө ажахын гол шухала асуудалнууд съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Энэ хүдэлөөнэй генеральна секретарь Р. Мино съезд дээрэ элидхэл хэбэ.

МЕХИКО. (ТАСС). Эдеэ хоолой асуудал шэнжэлдэг мэргэжэлтэдэй уласхоорондын союзай эмхидхэһэр эдеэ хоолой уласхоорондын IX конгресс эндэ болжо байна. Дэлхэйн 101 оронһоо 3 мянга тухай эрдэмтэн тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин эдеэ хоолой институдай директор, медицинын эрдэмэй академиин академик А. А. Покровский совет делегациие толгойлно.

РИМ. (ТАСС). «Ажабайдал, түүхэ, кино» гэһэн уряа доро «Киногой уласхоорондын недели» Италиин Градо хотодо эхилээ.

Киногой талаар олон мэдээжэ шадабаританай лентэнүүдһээ гадна, элитэ ехэ совет кинорежиссер Дзига Вертовэй зохёожо табиһан фильмүүд кинонеделиин үедэ харуулагдаха юм. Эдэ фильмүүд совет кинематографиин дээжэ болгогдожо харуулагдаха байна.

КАИР. (ТАСС). Үмхиржэ һалаагүй араг яһатай 157 хүүрые Египедэй археологууд Файюм провинцида олобо. Эдэ хүүрнүүд манай ээрын урда тээхи 2.100—1.700 жэлнүүдтэ хабаатай.

Зэрлиг ямаанай, хониной араг яһан, шабар дээрэ һиилэгдэһэн дүүргэгдээгүй дүрэ зураг, модон мотыга 2,5 метрэй гүнзэгыһөө олдоо.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дайе буруушааһан хүдэлөөндэ хабаадагшадые хэһээхэ үшөө нэгэ шиидхэбэри американ суүд гаргаа. Вьетнамда США-гай үйлэдэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэгшэ, католик санаартан Филип Берриганиие чайман жэлээр түрмэдэ хааха гэжэ шиидхэбэ.

Газетэнүүдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, Берриганай бэшэг газаашань гаргахые зүбшөөһэн, түрмэдэ һуугааша хүн һүйдхэлшэ (мүрдэлгын федеральна бюрогой түлөөһэтэ агент) байшоо.

Берриганиие түрмэдэ хааһан ушар США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлшэдһээ политическэ үһөө нэхэһэн ябадал болоно гэжэ американ хэблэл сэгнэнэ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамдахи дайе США-гай конституцида харша гэжэ соносхохо уряатайгаар США-гай Верховно сүүдэй гэшүүн Уильям Дуглас американ конгресстэ хандаһан байна. «Энэмнай ороной хуули гаргадаг дээдын зургаанай шиидхэхэ хэрэг болоно», — гэжэ тэрэ хэлээ.

БОНН. (ТАСС). Индохитадта американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй үйлэдэжэ байгаа харата ябуулгануудые эрид буруушааһан олониитын манифестацинууд һүүлэй үедэ Германиин Федеративна Республикын зуу гаран хотонууд, общинануудта болобо. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэдэг эрэлхэг зоригто вьетнам арадтай һанал нэгэтэй байһан тухайгаа хүдэлмэришэд, алба хаагшад, залуушуул, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд мэдүүлнэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). 16 пассажирай һууха багахан автобусууд хотын дүрбэн замаар ябажа эхилхэнь гэжэ Лондондо соносхогдоо. Нёдондо Советскэ Союзда аяншалхадаа, маршрутна таксинуудай Москвада олоорoo ябахые хараа һэм. Москвагай жэшээгээр Англиин ниислэл хотодо багахан автобусуудые ябуулжа эхилбэбди гэжэ Ехэ Лондоной соведэй түрүүлэгшэ Десмонд Пламмер мэдүүлбэ.

АФГАНИСТАН. «Хадда» фермэ — оньһожоруулагдаһан, олон һалбаритай гүрэнэй ажахы. Эндэ үрэ жэмэс, цитрусовэ болон тоһоной ургамалнуудые ургуулдаг, мал ажахы эрхилдэг, зүгы үсхэбэрилдэг юм.

Афгано-совет хани барисаанай хүндэлэлдэ эндэ, фермэ орохо үүдэнэй хажууда, гранидаар хэгдэһэн хүшөө табигдаһан байдаг. «Хадда» фермэ афган залуушуулай, манай хүршэ орон —Совет Социалис Республиканyудай Союзай мэргэжэлтэдэй туһаламжаар баригдаа» гэһэн үгэнүүд энэ хүшөө дээрэ һиилээтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ган гасуурта дайралдадаг энэ газарта ажамидаралай уһан ерээ. Эндэ саад сэсэрлигүүд ногоорон ургаха.

ТАСС-ай фотохронико.

НЬЮ-ЙОРК

УРДА ВЬЕТНАМ: патриодуудай амжалтанууд

ТАСС

Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын хүсэнүүд Кюэшон голдо үшөө нэгэ үндэрые эзэлэн абаба. ЮПИ агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, сайгон подразделенинүүдэй орхижо зугадаһан 211-дэхи энэ хада Тиен фыок хотодо дүтэхэнэ юм. Патриотическа хүсэнүүд энэ амжалта туйлажа, далайн эрье шадарай хүн зоноор олон һууриин нютагуудтай холбодог бүхы харгы замуудые хинажа байха аргатай болобо.

Кюэшон голой ехэнхи хубиие эзэмдээд, Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд далайн эрье шадараар шэбээлһэн дайсанай шухала бэхилэлтэнүүдтэ шанга сохилто хэнэ. Сентябриин 7-до Дананг ба Тюлайдахи сэрэгэй хоёр ехэ баазые, Тхангбиниин районно түбтэхи дайсанай бэхилэлтэнүүдые Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд артиллереэр һамна буудаа.

Бороо хурын таһалгаряагүй орожо байгаашье һаань, Түбэй хада гүбээлиг газарта сүлөөлэлгын хүсэнүүд сэрэгэй ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлжэ байнхай.

Куангчи хотые эзэлэн абахын түлөө тэмсэл замханагүй. Сентябриин 7-до Куангчи хото шадар эшээлһэн сайгон армиин хоёр дивизиин бэхилэлтэнүүдые энэ хотые хамгаалжа байһан Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд һамна буудаба.

ХАНОЙ. (ТАСС). Меконг мүрэнэй адагтахи хүн зоноор олон Бенче провинцида һууриин нютагууд улам олоор сүлөөлэгдэжэ байна. АПО агентствын даб дээрэхи баримтануудай ёһоор, август һарада Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй эдэбхитэй ябуулгануудай, тариашадай буһалгаануудай ашаар энэ провинциин «стратегическэ үүргэтэй һууриин тосхонуудай» 200 мянга тухай хүн эрхэ сүлөөтэй болоһон байна.

Д. УЛЗЫТУЕВ

Түүхын эрдэмтэдэ

Үнгэрһэн сагай түүрээлгэ,
Ульгэр, тууҗа онтохонуу
Буурал түүхын орьёлһоо
Бутара унаһан лонхонууд.

Анхан сагта билтарма
Арзын дээжээр халиһан,
Арадай түүхын орьёлһоо,
Арбан тээшээ хамхарһан

Табан тамгын тогооной
Тархяа хөөдэмэ танханууд,
Таахаа һэдэһэн хүйхэрэй
Тарайлмаар али хорзо гү?

Ульгэр, тууҗа, онтохонууд —
Үе сагай сонхонууд.
Үргэнөөр сэлиҗэ шэнжээ бол,
Үзэмжын һонин дэлхэйнүүд,

Үзэл бодолой һэлгээнүүд,
Үнэн худалай тэмсээнүүд
Урдаш нээрэн хүлгэжэ,
Уурал мэтээр бурьялхал.

Улас түрэнүүд һэлгэжэ,
Улаан дүлөөр сорьёлхол.
Эгүүридээ мандажа,
Эсээд, һүүлдэнь һандарһаар,

Түгэсэг болон түгдэрһөөр
Төөриг болон тамдарһаар,
Түмэн ама дамжажа,
Түүхэ болоһон хэлтэрхэйнь

Саарһан дээрэ жэгдэхэн
Сарсашанхай хэбтэхэл.,

Хэдэн мянган хэмхэрхэйнь
Хэлэ дамжан мүнхэржэ,
Үндэһыень олошогүй
Ульгэр болон шэнгэржэ,

Уран үгын утаһан соо
Уг дамжан урилха
Хүхэ бөөгэй хүдэһэн соо
Хүхы болон денгодоно.,

Сасарашанхай хэлтэрхэй,
Сагай сагаан һалхине
Анхан сагта халимал,
Адхаршаһан архине

Эрдэмтэ хүн эблүүлжэ,
Эхи захынь залгуулна,
Таһархайень эмхиржэ,
Тамдархайень таблуулнал.

Дутуу дундынь хүсөөжэ,
Дуһал дуһалаар суглуулнал.
Эндэ тэндэнь эсхэжэ,
Эб хэбтэнь оруулнал.

Үе сагай сонхонууд руу
Үдэр һүнигүй шагаанаш.
Ульгэр тууҗын далай соо
Үрэ зүрхөө угаалши.

Түүхын түмэн зомгооһо
Түбынь нэгэн болгоохо,
Зохёолшо хүнэй золынь лэ,
Зоболон ехэтэ замынь лэ!

УЛЯАНГИРТА ҺАЙХАН ГУДАМЖА

— Мансур бүри үни, 14-тэй байхадаа, 1940 ондо гэртэхинтээ нишэ зөөжэ ерэһэн юм. Тэдэнэй һүүлээр гурбан жэл болоод, манайхин ерээ һэмди. Тэрэ үедэ хүүгэд лэ ябаа бэлэйбди. Харин мүнөө ехэ хүбүүмнай дээдэ һургуулида һуража ябана. Сагай ошохонь түргэн гээшэнь, — гэжэ хэлээд Софья Набиевна һанаа алдана.

Колесово нютагта Хайруллинтанине танихагүй зон байхагүй. Мансур Юсупович — ажалша бэрхэ хүн, дүй дүршэл ехэтэй механизаторнуудай нэгэн, Софья Набиевна шубуунай фермын эрхим ажалшан гэгдэдэг. Энэ үдэр үдын забһарлалгын дүүрэжэ байхада ерээд:

— Хожомдон алдабаб. Һугаһанайнгаа дальбараануудые хооллуулһаар, — гэбэ.

Татари нютагһаа зөөхэдэнь олон зон тэдэниие «бү ошогты, хари хүдөө газарта жаргалаа олохотнайшье мэдэгдээгүй» гэжэ хориһон юм».

Шэнэ нютагынь тэдэндэ һайшаагдаа һэн. Газар үһаар баян — ажаллахаялал мэдэ, мүн арад зониинышье һайхан сэдьхэлтэй. Гансал нэгэ юумэндэ: гудамжаар модод, сэсэрлигэй үгы байһандань тааража ядаа һэн. Татари нютагтань таримал модон олон, хабартаа сэсэглэн, тэндэ алтан гургалдайнууд жэргэдэг ха юм.

Мансур хара багаһаа колхоздо хүдэлжэ эхилээ һэн. Модо унагаагаа, таряа хадалсаа. Дайнай жэлнүүд байгаа ха юм. Тиигэһээр өөрөөшье сэрэгтэ мордоо һэн. Алас-Дурна зүгтэ алба хээд, 1947 ондо сержант болоод, бусажа ерээ бэлэй.

Жэл болоод тэдэнэр гэр бүлэ болоо. Тэрэ гэһээр хорин дүрбэн жэл үнгэрөө.

Үри хүүгэд эхэ эсэгэнэрэй эгээн ехэ баяр. Хайруллинтан 13 үхибүүтэй. Ямар һайхан үхибүүд гээшэб! Геннадинь дунда һургуули алтан медальтайгаар дүүргээд, мүнөө Эрхүүгэй политехническэ институдай 4-дэхи курсда һуралсана, Махира Улаан-Үдын багшын училищи дүүргэжэ ябана, Равиль хүдөө ажахын институдай 2-дохи курсда һурана. Камиль — арбадахи, Майсара — наймадахи классай һурагша, Зайтуна — долоодохи, Габдильбар — зургаадахиин, Раиса — табадахиин, Хахим — гурбадахиин, Разья — хоёрдохи классай һурагша, Анувар — табадахиин. Энэ жэл Галина нэгэдэхидэ ороо, таба наһатай Валеришье мүн лэ үзэг мэдэдэг. Хайруллинтанай үхибүүд барандаа номдоо һайнаар һурадаг. Нэгэ муу гүүлэжэ, гэртэхинээ гомодхооһон хүн үгы.

Үхибүүдэйнь баран суглархада, гэрээр дүүрэн хүхюутэй шууяан зэдэлдэг. Хайруллинтанай урдань уужамаар һанагдадаг байһан гэрынь мүнөө уйтан болонхой. Гэбэшье хүхюу энеэдэнһээ уужам болоһон шэнги. Галимзян-Геннадий багашуулдаа ульгэр хөөрэнэ. Ехэнүүдэйнь нэгэн ямар нэгэн энеэдэтэй юумэ уншана.

Хөөрэлдөөн дундаа гэнтэ, буруушье юумэ дуугаржархёо гүб, «Италида үхибүүдые худалдаһан зандаа гэжэ «Литературна газетэдэ» бэшээтэй байгаа һэн» гэжэрхибэб.

— Юу хэлэнэ гээшэбта? — гэжэ айнгяар Софья Набиевна дуугараад, бодолгото болонгёор шэртээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Эхэ хүн гэнтэ үхибүүгээ худалдажа байхагүй. Ядаһандаал тиигээ гээшэл даа. Амидаралай хатууда, ядаһандаа... Манай орон соо эхэ зондо гүрэн ямар ехэ туһа хүргэнэ гээшэб, Мансур бидэ хоёрой сэдьхэл тэгшэ даа. Үхибүүдээ үндылгэн, бултыень хүл дээрэнь гаргахабди. Ажабайдалда гомдохо юумэн үгы.

Газааһаа Галинка гүйжэ ороод. «Эжы, наадахаяа ошохом» гэнэ. Саанань хоёр шарахан толгой бултайгаад: «Булта сугтаа ошохомнай» гэбэд.

— Хүршымнай үхибүүд, Бурлаковууд. Хүүгэднай наһаараа сугтаа наадажа үндыгөө. Хүршэнэрнай угаа һайн зон. Бүхы юумэндэ ходо хамта ябагшабди. Энэ гудамжын үндэр ногоон уляангирнуудые харыт! Хамта һуулгаа һэмди.

— Манай гудамжа тон һайхан, —гэжэ газааһаа ороһон Володя баталба.

А. ХАЛТУЕВ.

Кабанскын аймаг.

Унтаана малшанай хонин
төөришэг,
Үһанда орожо үнеэн үхэшэг,
Тэрэ бүхэндэ Шонол зэмэтэй!
Тиихэдэ бидэнэртнай
Шуһа нүжэ харахаяа,
Шууяа ёолоо дуулахаяа
Үни галаб болижо,
Үбһэ ногоо, таряа эдижэ,
Үл хоол залгадаг болонхойбди,
Мяха улаан эдеэгээ голожо
Мангир ногоон хоолоор
һэлгээбди.
С. МИХАЛКОВ.
(«Үбһэ эдидэг Шоно»).

Чамит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

«АЙРАГ» УУДАГ АЙДАР ЖАРГАЛОВ

(ШОГ ЗУГАА ШҮЛЭГ)

Уран шүлэг зохёол бэшэдэг,
Удхатай гоёор анекдот хэлэдэг
Гараха түрэхын бэлигтэй Жаргаловые
Гаһархан ехээр архидана гэлсээд.
Суг хамта ажалладаг нүхэдынь
Суглаан дээрэ ехээр шүүмжэлбэ.
Ябадал хэрэгэйнь һайжархын түлөөдэ
Яһалашье зүбөөр заажа үгэбэ.
Жараад зонтой хамтын суглаанай
Жаргаловай тухайда хэлсээд байхадань,
«Архинша һүйтые ялтайб?»—гэһэн
Асуудал табигдана нинтын зүгһөө...
— Өөрөө энэмнай юу хэлэхэ юм?
— Өөрыень шагныт!
— Гэмээ наманшалаг!
Хүндэ ямбаяа бууралһан Жаргалов
Хүл дээрээ бодожо ерэбэ.
Зүһэгүй болошоһон хубсаһаа тайлажа,
Зүүнһээ гараһаар костюмаа үмдэһэн
Елбытэр утюгдаһан галстугтай Жаргалов
Ендэр дээрэ аалиханаар гараба.
«Архи тамхи ууна гэлсэжэл,
Аматайл амитан шүүмжэлжэ байна.
Архиин анханда ямархан амтатайе
Амамни мартангаа мартаа хамнай.
Аяар үни, залуухан ябахадаа,
Арбан юһэн жэлэй саанахана
Гаһар ехэ найрайл болоходо,
Ганса нэгэл балгадаг байгааб.
Магазинай богоһо алхажа ороходош,
Мадера, коньяк, портвейнүүд дүүрэн...
Галзуу шоныи хорон шүлһые
Газааһаань харахадаа жэрхэдэһэм хүрэгшэ.
Ундаа хүрэжэ ангаһан нохойн
Уухаһаа байха, үнэрдэдэггүй юумые
Намдаа тохоходоо яана гээшэбта?
Нарата дэлхэйн нүгэлһөө бэшээрхыт!
Найргүй ехээр архи уужархёод
Найгаргажа ябаа гээд Содномов хэлэнэ,
Намһаа байха телеграфай столбын
Намшаглажа найгахаар һалхитай байгаал.
Городой ногоон клумбын дунда
Гонзойжо унашоод хэбтээ бэшэлби,
Уляаһанай һүүдэртэ амараад бодохонь
Ушаргүй хорюултай гээд хэн мэдэбэ.
Сэнхирхэн Сэлэнгынгээ хүүргын хажууда
Сэмпилов Сашатай наншалдаа бэшэлби.
Арбаад хоногой уулзаагүй нүхэртээ
Аргагүй зохидхоноор тэбэрилдэһэн байгаа
Гуримаа алдаһандаа хэһээгдэжэ түлэгдэһэн
Гушаад түхэригэй яла бэшэл —
Арадай барилгада туһалхын түлөө
Ажалайнгаа нөөсэлгэһөө оруулаа бэлэйб.
Облепиха, шасарганын эмтэй домтой
Олиггүй шэмэтэй шүүһэнһээ гадуур,
Аршаан, ситро, лимонад, томат,
Алибаа кефир хүнэгөөр уугшаб.
Ягаан түрлааг, эбэртэй шандаган
Ябадаггүй гэжэ этигэдэгтээл адляар,
Ууралтай халуухан кофеһоо бэшые
Уудаггүйдэм, нүхэдни, этигэжэ хайрлыт!»
Жаргалов Володиин гоёхон хөөрөөн
Жараад хүниие этигүүлжэ шадаба,
Уяхан сэдьхэлтэй гэнэн зарнмашуул
Ушаргүй ехээр уярхажа һууба...
— Анханда уудаг архи тамхияа
Арбан юһэн жэлэй саана
Хаянгаа хаяа бэшэшье һаа, Жаргаловай
Халамгай ябахань үсөөхэн болоо...
Хүнүүдэй зариман Жаргалов Володиһоо
Хүлисэл гүйжа хандахашье һанаатай,
Үнгэрмэ ехээр шүүмжэлүүлһэн Володя
Үстэн нүхэдөө хүлисэхэшье хэбэргүй,
***
Суглаанаинь тараһаар хоёр саг болобо,
Сурба багашуулай яслиин тэндэ
Арбан юһэн жэлэй саана
Аркияа хаяашамнай алдалжа хэбтэбэ...
Таба зургаан шэлтэй «кефир»,
«Тараг», «айрага» уужархёол ха даа,
Хирэ тооһотойш һаа, һүүдэр газарта
Хирпиисэ дэрлээд амараал ёһотой даа.
Хэнэйшье зэмэлхэдэ анхархаа болишоһон
«Кефиртэ» дуратай Володя гэмтэй гү,
Ушаргүй гадууравшаяа захадажа бираһан
Уужам сэдьхэлтэй суглаанаинь зэмэтэй гү

«Энээниие жолоодо[...] байхаб...»

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

ШЭБЭРТЫН АРХИНШАД

ШЭБЭРТЭ тосхоной гудамжаар ябахада, мүнөө үе сагай шэнжэ абаһаар лэ үзэгдэнэ. Механизаторнууд тарлалан, сабшалан тээшэ ларуу шамдуу гүйлгэлдэнэ. «Тосхоной гудамжада нара игаажа һууһан хүгшэдһөө бэшэ сүлөөтэй хүн үгы ха юм» — гэжэ бодоһоор «Сельмаг» магазинай үүдэндэ хүрэжэ ошобоб. Тэрэнэй зүүн хажууда «Киоск» гэһэн гаршагтай, мухар оройтой модон «балгаанай» дэргэдэ ниилээд олон хүн сугларшанхай. Шанга, шангаар дуу гаралсана. Шагнаад байхадам, бэлиншэбшэг үгэ, хараал шэрээлшье дуулдана. Гайханаб. «Үүсын үе бэшэ, үбһэ таряа хураалгын хаһа. Үдэшэ бэшэ, гэгээн сагаан үдэр. Амаралтын үдэр бэшэ, ажалай үдэр. Юун нимэ сүлөөтэй ябадаг хүнүүд бэ» гэжэ бодоод, хажуудань ошожо харабаб. Киоскын шэллэмэл ханын дундаһаа онгойһон уйтахан нүхэнэй амандa үлэлзэһэн хэдэн һогтуу эрэшүүл найгалдан зогсоно.

Ажаглаад саашань харахадам, тэрэ киоск эдеэ хоолой зүйл наймаалдаг юм байна. Хэдэн эхэнэр ээлжээндэ зогсоод, хэрэгтэй юумэеэ; хилээмэ, дабһа, саахар, тамхи, зуруул гэхэ мэтые худалдан абана. Тэрэнэй хажуугаар эдэ һогтуушуул ээлжээндэшье зогсоногүй, юумэшье абажа байгаа бэшэ, киоскын үүдэ миил һахяашад, хүнэй абаһан юумэндэ үлэлзөөшэд. Дэмы хооһон үгэ шашаашад, «уур соо үһа нюдөөшэд». Хүнүүдтэ һаалта хэгшэд.

Залуушаг наһанай эхэнэр тэндэһээ хилээмэ, саахар, консервэ, папирос худалдажа абаба. Дэргэдэнь үлэлзэгшэ, дундуур наһатай, хүхэ-сагаан шарайтай шал һогтуу хүн, тэрээнһээ мүнгэ эрижэ боһоно. Уйгарлана, хараана. Даруу зантай тэрэ эхэнэр «Еши абгай болиит даа, яана гээшэбтэ» гэхэ юм. «Еши абгай» гэдэгынь нюдөө эрэгэнүүлэн, үхэһэн хониной нюдөөр хёлойжо, үнөөхил хараалайнгаа хамаг «гоё» үгэнүүдые ород, буряадаар бабарна. Хойнонь байһан баһа нүгөө һогтуунь тэрэниийень үшөө «дабһалалсаха» юм. Оошорто байһан наһажаал хүгшэн нүгөөдэ һогтуунь зэбүүрхэн хаража: «Ши Кимкэ залуу хүн аад, иигэжэ ябахаяа эшэнэгүй гээшэ гүш?» — гэжэ зэмэлэн һагад хэлэбэ. Теэд тэдэ һогтуушуул «хүнэй хэлэһые, хүхын донгодоһые» иилгаруулхаа болиһон хэбэртэй. Тээ саана харша түшөөд һажажа байһан үшөө нэгэ һогтуу хүн тээшэ Кимкэ гэдэгынь хандажа: «Эй, Степан, чо спишь? Мүнгэ олыш, архи дууһахань лэ» гээд, баһал хараалай үгэ хабсарган хашхарна. Ажаглаад харан гэһээм, киоскдонь үнэхөөрөө архи наймаалдаг байба.

Тиигэһээр байтарни, хүл дээрээ тогтохоёо болишоһон шахуу шал мяхан һогтуу наһажаал эхэнэр хоёр гараараа самнаһаар киоскын үүдэндэ хүрэжэ ерээд: «Ши намда солхооб давай. Би шамда тээсгэн цээлэ стакан архи хэжэ үгөө һэм» — гэжэ байгаад, нэгэ эхэнэртэ шалшажа оробо. Тэндэ оошорто байһан эхэнэрнүүд бэе бэеэ харалсан энеэлдэхэ юм.

Эдэ һогтуушуулай гэгээн сагаан үдэр дунда, томо тосхоной гудамжада, олоной нюдэн дээрэ иигэжэ байхые харахада тоншье аягүй байба.

Шэбэртын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Шагдар Гармаевич Улзытуевтай уулзахадаа, эндэ, Шэбэртэ тосхондо, өөрынгөө хоёр нюдөөр хараһан, шэхээрээ дууլаһан һониноо хөөрэжэ, тэдэ үйлсын архиншад тухай хэлээб. Теэд тэрэмни: «Тэдэш тиимэл хүнүүд, мэдэнэм» гээд, шкафаа уудалжа, зузаан гэгшын хабтаһатай «хэрэг» гаргаад, дабхагар хуудаһануудай дундаһаа нэгые хургаараа заажа «уншагты» гэбэ. Тэндэнь «сомон соомнай хатуу харые дараха дуратайшуул олон. Жэшээлхэдэ, Аюшиев Еши, Гармажапов Ким, Беляев Степан...» гээд үшөө олон хүнэй нэрэ бэшээтэй.

— Энэ болбол нютагай зоной хамтын суглаан дээрэ минии хэһэн элидхэл, — гэжэ сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Улзытуев тэрэ минии уншагша бэшэг тухай тайлбарилан ойлгуулба. — Архиншад Шэбэртэдэмнай олон юм. Борхойн Бато, Гомбожабай Батомунко, Чингис гэхэ мэтэшэлэн...

Нютагай зоной хамтын суглаан дээрэ архиншадай нэрэ заажа шүүмжэлһэниинь һайн юм бэзэ. Теэд тиимэ үһан архиншадтай, тииһээ тиитэрээ гэгээн сагаан үдэр дунда һогтуугаар хүн зониие дайража, элдэб эсын аманда багтахагүй хараал шэрээл табижа ябагшадтай ямар тэмсэл ябуулагданаб? Үгыл хадань тэдэнэр зоргоороо ошоно бэшэ аал?! Нүхэрэй сүүд, арадай һайн дуранай дружина саарһан дээрэ бии. Бодото дээрээ хүдэлнэгүй. Үшөө энэ тосхондо аймагай милициин таһагай түлөөлэгшэ Дондок Гармаевич Цыдыпов гэгшэ байдаг гэнэ. Энэ хүн архиншадые тооногүй. Тус совхоздо ажалтай залуу шииираг хүбүүд ажалайнгаа үедэ «К-75», «ИЖ» түхэлэй мотоциклда хоёр-гурбаараа һундалдаад, тосхоной гудамжануудаар гүйлгэлдэнэ. Эдэнэр баһал ама халамгайнууд.

«Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые нютагайнгаа хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэриие эндэхи эмхи зургаанууд муу ябуулна гэжэ һанагдана.

Бэшүүрэй совхозой партком, Шэбэртын сомоной Соведэй гүйсэдком эдэ архиншадай ама татаха талаар арга хэмжээ абаха зэргэтэй.

Һудамшуу

Шэнэ онтохон

ТЭЖЭЭҺЭН БУРУУ

Харагша үнеэн нэгэ жэл эрэ тугал гаргаһандаа ехэ хүхюутэй, хүршэ айлайнгаа үхэр малнуудые суглуулжа, найр наада хээ бэлэй. Эхын һайхан ууарһаа энэ тугалнай үдэр ошохо тума улам ехэ боложо, наранай игаахада һуняажа, зүлгэ һайхан ногоон дээрэ амаржа унтаад лэ, һанахадаа бодожо, бүхэли үдэр дуһал дуһалаар эхынгээ суглууһан шүүһэ шомыень хүхэжэ ууһаад, оодоржо ябадаг һэн гэлсэгшэ.

Үтэлһэн хайратай харагшан һүүжынгээ яһанай ёрбойтор, хабһанайнгаа арзайтар турабашье һаа, һанаха ганса буруугаа дэхүүлжэл, нэгэшье хайрангүй, нэгэшье оёодонгүй, ехэ болгоо һэн. Теэд буруумнай борьбо дээрээ бордойходоо, эһээһэн талханай, сагаан дабһанай охин байнал гэжэ тарган мүндэгэр бэеэ шэлгээжэ, хорёо хашаа, тэргэ шарга эбдэдэг болобо. Тархяа һэжэржэ, хамаг амитанда мүндүурхадаг. Үнгэрхэдөө, ахир зарим хүнүүдыешье мүргэхэеэ ядадаггүй зантай байба.

Харагшан үнеэн яахаб даа, бэеэ хүсэһэн буруугаа барижа ядаад, нэгэтэ иигэжэ гүйгаа һэн:

— Эды болотор шамайе үргөө, тэжээгээб. Энэ муухай ябадалаа орхил даа, хүбүүмни.

— Шамда юуштэйб, үхэһэн хара үмхиг. Урдахияал хараад, бутаһаа торожо унангүй ябабалшни болоо, — гээд, ёдогор хурса залуу эбэрээрээ нэгэ ёборжорхибол даа. Теэд Харагшан яахаб, хоёр нюдэнэйнгөө үһа гоожуулаад лэ һалаа һэн.

Тэрээнһээ хойшо тэжээһэн буруумнай үдэр бүри эһээһэн талха уужа, улам тэнхээтэй болоҗо, манхалзан ябадаг болоо. Һанаһан юумэеэ хэжэ, бухиндажа, тархи туруугаараа газар һабардаха, ондоо малтай мүргэлдэхэ.

Уданшьегүй тэргэ эбдэһэн буруумнай дураараа мүндүурхажа ябахаяа болибо даа. Нэгэтэ алда ута ташууртай адуулагша ерэжэ, бойлторго үзөөгүй бурууемнай хүзүүнһээнь аргамжалжа абаашаад, үндэр харша соо хаажа, томо гэгшын суургаар үүдыень суургалжархиба.

Энэ хөөрөөгөөрөө юу хэлэхээ һанаһыем өөһэдөө таажа байна бэзэт, уншагшад.

Э. МАНЗАРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда. «[...] үндэр бүтээсын түлөө» түрү[...] шэг. «Республикын таряа[...] рэ» — суглуулбари. «Мү[...] нэй тууҗа бэшэг» — сугл[...] ри.

Хоёрдохи хуудаһанда: «[...] хэрэглэлэй эд бараа олоор [...] ха, шанарыень һайжаруул[...] Буряадай АССР-эй Мини[...] дэй Соведэй Түрүүлэгш[...] Пивоваровай статья. Орон [...] най.

Гурбадахи хуудаһанда: «[...] — арадай ажахыда» —[...] луулбари. Олимпиин XX [...] пааданууднаа. Дэлхэйн һон[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Б.[...] нышевай «Энэрхы сэдьх[...] һэн очерк. «Шагнал» — [...] лычевай рассказ. Шүлэгүү[...]

СЭ ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА

13.05 — Орон доторхи [...] 13.10 — Үхибүүдтэ зорю[...] һан мультфильмнүүд. 13.3[...] «Амитадай ажабайдал» [...] дамжуулга. 15.00 — [...] наадалгаар уласхоорондын [...] залга. Эндэ СССР-эй, [...] командануудай наадан [...] дамжуулагдаха. 17.00 — [...] пиин зунай XX наадан [...] һэн дамжуулга. 19.00 — [...] мя» гэһэн һүүлэй һонинһой [...] грамма.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

19.30 — «Факел» гэһэ[...] кистнуудай үдэртэ зорюул[...] программа.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА

21.00 — «Олимпиин зу[...] наадан дээрэ» гэһэн дам[...] 23.00 — Азербайджанай [...] эй гүрэнэй симфоничес[...] кестрэй концерт. 24.00 — [...] мя» гэһэн һүүлэй һонинһой [...] рамма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

13.30 — «Симпатичный [...] полин Р» — гэһэн Румынин [...] һайханай фильм. 15.00 — [...] церт.

Байгал далай дээгүүр онгосоор ябахада гоё даа!

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

Редакторай орлог[...]
С. С. ЦЫРЕНДОРЖ[...]

Манай адрес, телефо[...]

г. Улан-Удэ, ул. Лени[...] Телефоны: редактора — [...] приёмная — 54-93, зам. [...] тора — 68-08 зам. ре[...] ра — 62-62, ответ. секр[...] — 50 52, зам. ответ. секр[...] — 66-76, отделы: парт[...] жизни — 60-91, сельско[...] зяйства — 64-36, 63-86, [...] ганды и агитации — [...] промышленности и стро[...] ства — 61-35, советского [...] тельства и быта — 69-58, [...] туры и школ — 60-21, [...] рабселькоров — 67-81, [...] мация — 34-05, обществ[...] приёмная — [...]2, маш[...] бюро — 57-63, фотолаб[...] рия — 33-61.